

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonéđia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Nicolae Vladutiu cá preotu si cá prefectu (Continuare si fine din Nrii 1—2). — Raportulu anualu alu comitetului despartieméntului XI cátra adunarea generala tînuta la 11 Augustu in comun'a Basesci 1885. (Urmare si fine). Bibliografie Doine si strigaturi din Ardealu. Date la iveala de Dr. Ioan Urban Iarnik si Andreiu Bârseanu. — Procesu verbalu alu comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatú in sídinti'a dela 30 Ianuarie 1886. — Scóla superióra de fetitie din Sibiiu, colecte.

Nic. Vladutiu cá preotu si cá prefectu.

(Continuare si fine din Nrii 1—2).

Pàna aici avuramu ocasiune de a cunósce mai multu numai activitatea lui Nicolae Vladutiu desvoltata in comun'a sa in cele de antàiu trei luni ale resboiului civile, nu atàtu cá comandante de cete armate, càtu mai virtosu cá mijlocitoriu si impaciuitoriu între cele dóue popóra locuítorie in aceeași comuna si respective in același districtu, invrasbite inse pàna la sànge mai alesu prin neómeni cá Beretzki, Berzenczei, br. Georgie Apor, Iosef Ienei si alti basi-bozuci tirani de calibrulu lorú, cari au devastatu Campi'a dintre M. Osiorheiu si Turd'a cu feru, plumbu si flacari. Actiunea propriu militara a lui Vladutiu se incepe numai dupa intrarea generalului Iosef Bem cu trupe próspete de insurgenti in Transilvani'a si dupa retragerea mai multoru conducatori campeni din regiunile Murasiului in muntii apuseni, unde isi aflà si Vladutiu asilu, precum se va vedea din impartasirile ulterióre.

Denumirea in calitate de prefectu. Comitétulu nationale din Sibiiu a denumitu pe Nicolae Vladutiu prefectu de legiune numai in 11 Decembre st. n. 1848 dupace unulu dintre prefecti lipsitu cu totulu de prevedere si prudentia, fusese taiatu in bucati in cas'a in care locuise. Prefectur'a lui Vladutiu numita a Campiei impartita in optu (8) tribunatate fusese fórté intinsa, adeca preste 92 de comune, dintre care cele de cátra secuime sunt locuite amestecatu de romani si de maghiari, éra cele din propri'a Campia, de-si in partea lorú cea mai mare locuite de romani, érau lipsite cu totulu de drumuri asternute asia, càtu in acea parte a tieréi comunicatiunea in timpu de érna si pe ploí de tótna ori de primavéra mai este si pàna in diu'a de astadi aprópe impossibila, lasata intr'o stare de barbaria spre cea mai mare rusine a tuturorú guberneloru feudali câte s'au

peróndatu in acésta tíera pàna in anulu 1848. Cei cari cunoscu acele regiuni isi voru face idea despre unu marsiu de trupe in capu de érna sau pe ploí indelungate, spre esemplu dela Ludosiu, Bogat'a ori Sacalu pàna la Icelandu si cu atàtu mai greu pàna la Siamsiudu, ori la Mociu, la Camarasiu, Tiag'a, Catin'a etc.

Nu ne aducemu aminte se fimu vediutu undeva publicatu vre-unu formulariu de alu decreteloru, cu care comitetulu denumia pe prefectii comandanti ai ostiloru de poporu armatu; avéndu astadata sub ochii nostrii decretulu originalu cu care a fostu denumitu Nicolae Vladutiu, ilu decopiamu acilea intocma. Acelasi suna:

„Comitetulu natiunei romane. Luàndu in consideratiune capacitatea si activitatea Domnului Nicolae Vladutiu, comitetulu ilu denumesce prefectu in prefectur'a Campiei, care se intinde in nóuedieci si dóue de sate dupa list'a ce se alatura. De aceea se invita tóte Dregatoriile civile si militare cá se'lu recunósca de prefectu, si la timpu de trebuintia se'i dea totu ajutoriulu de care va avea trebuintia in functiunea ce i s'a incredintiatu. Totu deodata se demànda tuturorú tribuniloru, vice-tribuniloru, centurioniloru, vice-centurioniloru si in genere tuturorú Romaniloru, cari se afla in servitiulu gardei natiunale, cá numitului prefectu se'i dea tóta supunerea si ascultarea spre a'si implini oficiulu cu tóta esactitatea ceruta“.

Sibiiu, 11 Decembre 1848.

Simeonu Barnutiu,
presidente.

Aronu Florianu,
secretariu.

Decrete si cercularie guberniali si de ale comitetului nationale. Imposite. Requisite. Pre lãnga decretulu de mai susu aflamu între actele scapate de perire la Vladutiu inca si unu cerculariu emanatu dela comitetu sub Nr. protoc. 104 Sibiiu 9 Ianuaru, subscrisu de Barnutiu si Baritiu, prin care se face cunoscutu decretulu gubernatorului provisoriu br.

Ant. Puchner din 5 Ianuarie 1849 Nr. 83, prin care acesta opresce strinsu, că în totu coprinsulu tierei „se nu se mai fiérba nici o picatura de vinarsu din bucate de ori ce soiu, „pentrucà daca s'ar mai fierbe, erà cea mai intemeiata temere cà se va escà o fómete infricosiata, din cauza ca de càndu se pórtã resboiu civilu, atàtu glótele de lanceri càtu si trupele imperatesci consumara fórte multe bucate, éra apoi insurgentii arsera si nimicira unu mare numeru de grànarie si stoguri etc. Terminulu pàna la care erà se fie inchise tóte vinarsariile fu marginitu la optu dile numerate dela publicarea decretului, dupa care trebuia se fia secvestrate tóte comanacele dela caldari, pentrucà cerealiile se nu mai póta fi predate si nimicite prin ferberea de vinarsu. In fine se amerintia cu pedépsa „chiaru si preotii cari nu voru lumina pe poporu asupr'a stricatiunei si napastei ce póte veni preste tiéra din predarea bucateloru“.

Totu acolo aflamu unu decretu presidialu din 28 Decembre 1848 Nrii 5062 et 5233 subscrisu de feldml. br. Puchner, prin care acesta infrunta pe romani cà nu voru se platésca contributiunea statului, sau ca o platescu cu mania si fórte greu „in acestea timpuri estraordinarie, in care vistieri'a publica trebuie se acopere cele mai neaparatespese pentru scaparea si conservarea statului;“.... „de aceea“ adaoge generalulu gubernatoru, „provocu prin acésta pe Comitetu, a induplecã pe poporulu romanu prin prefecti si tribuni, cà dasdea imperatésca preste totu sè se platésca in modu cuviinciosu si cu tóta acurateti'a la perceptorii denumiti spre acestu scopu, si nimeni se nu cutedie nici a infàrdiã, nici din reintia a sta in contra, pentrucà altminterlea voiu fi silitu a luã cele mai aspre mesuri asupr'a vinovatiloru, cari apoi voru avea a'si inputã urmarile numai siesi“.

Sè se observe bine si dat'a acestui decretu amerintiatoriu alu gubernatorului si comandantelui de corpu spre a ne convinge, cà elu a emanatu si s'a publicatu tocma in dilele pre càndu corpulu insurgentiloru comandatu de Iosef Bem ocupase din nou partea cea mai mare a Transilvaniei pàna dincóce de Mursiu, scotiendu pe austriaci parte in Bucovin'a, éra pe ceealalta parte strimtoràndu-o in Alb'a Iuli'a si in Sibiiu, de unde a urmatu, cà in comitatele ocupate dè magiari contributiunile si tóte magazinele erau confiscate si ocupate de càtra insurgenti din diu'a in care generalulu Wardenner a fostu batutu la Ciucia si la Balt'a négra, éra Urban silitu a parasi tiér'a. Puchner permite in decretulu seu, „cà elu erà informatu despre resistanti'a romaniloru si pe cale oficiala, si cà i se aeverise prin mai multe persóne“. Da, acelea erau denuntiaru, care se faceau acilea in Sibiiu, cumu amu dice, in audiulu membriloru comitetului, de càtra acei functionari, cari pe lãnga ce crutiau in totu modulu pe poporenii loru cà se nu ésa la óste, ci se remàie frumosielu acasa, de alta parte insistau cà toti junii si barbati romani se faca servitiu militariu fãra picu de simbria, cu

septemànilu si lunile, se platésca totuodata si tóte contributiunile statului, fãra a li se lasa timpu cà se càstige si bani din vendiare de producte si de vite. Comitetulu din partea sa obliga prin ordinu de dato Sibiiu 10 Ianuarie 1849 pe toti prefectii cà se publice preste totu susu citatele cercularie si se'i dea raportu despre facut'a publicare; de alta parte inse elu mai emisse si urmatoriulu cerculariu:

„Nr. 105. Dela Comitetulu natiunei romane. Càtra toti prefectii, tribunii si capitaniii gardei nationale romane. Dreptatea si omeni'a cere, cà parintii si fratii soldatiloru imperatesci, cari isi dederã viati'a loru jertfa pentru ceilalti conlocuitori, — se fia scutiti celu puçinu de a esì la óste in lagaru. Deci vi se demànda strinsu, cà pe asemenea ómeni se'i lasati in pace la vetrele loru, indatoràndu'i a sta numai spre paz'a satului. Asemenea se nu hatiti pe ómeni neputinciosi trecuti de ani cincidieci, nici pe tinerii mai josu de 17 ani, nici se suferiti manicatorii sub cea mai grea pedépsa.

Datu din siedinti'a comitetului nationalu in Sibiiu 9 Ianuarie n. 1849. Simionu Barnuti m. pr. presiedinte. G. Baritiu m. pr. secretariu“.

Scopulu duplu alu acestui cerculariu era invederatu. Cu partea prima a lui se dedea respunsu indirectu gubernatorului, care voiã, mai virtosu dupa reintrarea insurgentiloru in tiéra, cà barbatiu poporului se si stea sub arme, se si platésca barbatésce contributiuni. Cu a dáu'a parte comitetulu infruntã pe unii tribuni si capitani cu natura de ciocoi, cari incepusera se ia mita dela ómeni spre a'i scuti de esirea in tabara si altele. La multi din trènsii s'a inputatu si rapacitate si devastare de averi straine, pentru care au fostu acusatii la comand'a generala si la comitetu, apoi s'au pornitu si cercetari aspre in càteva casuri, rezultatulu inse a fostu de càteva ori, cà cutare prefectu ori tribunu au facutu asia numite requisitiuni, gràu, fènu, paie, lemne, vite de taiatu, cai de calaritu s. a. la ordinulu precisu datu in scrisu si uneori in càmpu numai prin graiulu viu de càtra comandanti de ai trupeloru austriace, éra noi ne aducemu bine aminte si de unu casu, la care amu asistatu in persóna, càndu asia numitululu comitetu de apararea tierei (Landesvertheidigungsausschuss) din Sibiiu compusu din oficiari c. r. de statu majoru si din persóne civile romani si sasi sub presidiulu generalulu Pfersman a decisu, cà in urm'a devastatiunei si atrocitatiloru comisse de càtra comitele Franciscu Haller fostu capitanu c. r. de husari, care a desertatu la Kossuthiani, sè se confisce tóte vitele si caii acestuia si sè se aduca la Sibiiu spre a se intrebuintia in folosulu trupeloru austriace. Credemu cà nu se va mira nimeni, daca asemenea mesuri bellice nu s'au legatu nici atunci nici mai târdiu de funea clopotului celui mare, ci ele erau considerate cà consecentie triste, dara logice ale resboiului civile de natur'a celui turbatu din 1848/9. Se intielege érasu de sine, cà multe requisitiuni erau de valóre fórte mare. Urmele unei requisitiuni de acelea le aflamu si in chartiile repausatului Nicolae Vladuti. Acestu pre-

fectu primise ordinu strictu indata dupa denumirea sa, de a plecá si elu cu cetele sale alaturea cu altii preste Clusiu si Huiedinu inainte la fruntari'a tiei, spre a intimpiná sub comand'a lui Wardener pe trupele lui Bem si a le respinge in Ungari'a. Se vede cá lui Vladutiu i se dedese ordinu de requisitiune pentru óstea austriaca; éra cá documentu pentru acésta ne stá de inainte in originalu bine conservatu urmatórea quietantia scrisa ungu-resce:

„Nyugtató, 1198 egy ezer száz kilenczvennyolc véka buza, 336 három százharminchat véka Málé és 123 száz huszonhárom véka lisztről, melyeket Marosbogáti Lelkész T. Vladucz Miklos Urtol a Cs. K. Hadsereg Parancsnoka Báró Várdener Ö Exelentiája parancsolatja után által vettem a további rendelkezésig. — B. Hunyad 21-ik Dec. 1848. Fazakas Iván m. k. B. Hunyadi Jegyző. L. S.

(Amu decopiatu cu observarea rigorósa a ortografiei).

Asia dara din acésta quietantia aflamu, cá generalulu austriacu br. Vardener dedese ordinu lui I. Fazakas notariu alu orasielului Huiedinu, cá pâna la alte dispositiuni se primésca dela preotulu si atunci prefectulu Nicolae Vladutiu 1198 ferdele de grâu, 336 ferdele cucuruзу si 123 ferdele de farina, cá se le pastredie, precum se intielege de sine, pentru trebuintiele trupeloru ces. reg. acolo pe locu, unde Vladutiu nu avea se stea, ci avea se'si védia de ómenii sei si indata dupa perderea bataliei din partea austriaciloru se se retraga si elu pe unu geru cumplitu si intre cele mai mari pericole in urmarea unei comande miserabile.

In cetimpu s'a retrasu Nicolae Vladutiu la prefectii din muntii apuseni? La intrebarea acésta nu aflamu respunsu in actele câte ne stau de inainte; din câte scimu inse dupa actele si cronicile publicate pâna acuma in tóte limbile patriei, actiunea trupeloru austriace si a ceteloru de lancieri si venatori romani in Campia a trebuitu se fie paralisata inca din primele dile ale lunei Ianuaru, pre cându trupele insurgentiloru ajunsesera sub comand'a lui Czech pâna la Blasiu, éra in 21 Ianuaru fu prim'a batalia crunta la Sibiiu, in care au invinsu austriacii. Din acestea urmédia, cá si susu citatele decrete si cercularie trimise dela Sibiiu in desu numit'a parte a tiei spre a se publica n'au mai potutu avea nici unu efect. Ce e dreptu, trupele de lancieri s'au mai tinutu pe la Murasiu inca si in Ianuaru, in câtu Simionu Barnutiu a crediutu cá mai póte luá si elu o mesura din acelea crunte si selbatice turcesci, cu care amerintiase Kossuth inca din 10 Oct. 1848 pe poporulu romanescu si cu care faimosulu Benedek pre cându era numai colonelu in Galiti'a, dedese de capu rebeliunei polóne, punèndu pretiu câte 10 fl. pe capetele nobililoru câte i s'aru aduce taiate (1846); dara ordinulu secretu alu lui Barnutiu din 3 Ianuaru 1849 subscrisu numai de elu fara contrasemnarea altui membru, adresatu intre altii si prefectului Vladutiu, n'au avutu nici-unu efect si nici a potutu se aiba pe lânga asemenea pretiu de hoheriu (gáde) tíganescu de 3 fl., cá

se tacemu cá se revólta natur'a omenésca si tóta lumea civilisata la vederea unoru atrocitati de gladiatori si sicari din timpulu lui Sulla ori alu lui Mahmud II. si alu toturoru macelariloru de ómeni din primele trei luni ale anului 1849, câtu intrau prin curtile si casele romaniloru si'i impuscau pe acestia fara nici o judecata, adesea numai cá din distractiune dracésca, sau spre a terorisa pe ceilalti locuitori. Ómeni de natur'a si temperamentulu lui Vladutiu nu erau capabili de a executá unu ordinu precum a fostu si acela, nu numai cruntu, dara totuodata si nepracticu, precum póte se ésa din capulu unoru ómeni fórte bogati in teorii, inse cu atátu mai saraci in esperienti'a vietiei omenesci, intre tóte impregiarile, cum si lipsiti de spiritulu prevederei.

Dintru o informatiune autentica primita dela unu membru alu familiei Vladutiu aflamu, cá preotulu si prefectulu Nicolae Vladutiu dupa evenimentele dela Ciuci'a si Huiedinu in dilele din urma ale lunei Decembre 1848 nu s'a mai pututu intórce la famili'a sa, ci cu câtu au scapatu spre stâng'a in munti, au trecut la Câmpeni si s'au impreunatu cu óstea lui Avramu Iancu.

Participarea lui N. Vladutiu la operatiunile belice in muntii apuseni.

Din activitatea desvoltata de câtra Nicolae Vladutiu in muntii apuseni dupa ce 'si aflase acolo scapare pentru viati'a sa, nu sciamu pâna astadi mai multu decâtu cele insemnate despre elu pe scurtu, inse cu mare lauda in raporturile publicate ale celorlalti trei prefecti. Acum inse din actele câte ne stau la dispositiune aflamu cu securitate, cá rol'a cea mai eminenta s'a venitu lui Vladutiu in Iuniu 1849 cu ocaziunea bataliei a trei'a dela Abrud, provocata prin invasiunea colonelului br. Lupulu Kemény cu trupele sale de insurgenti. Dupa prim'a lovire a sa cu romanii, acestu comandante aflase cu cale cá se cerce o intielegere personala cu prefectii glóteloru romanesci, de aceea elu invitá cându pe unulu cându pe altulu la o convenire personala. Dara mai virtosu in urmarea perfidiei neaudite a maiorului Hatvani, care insielase pe nobilii advocati tineri Dobra si Buteanu, apoi le luá viati'a, neincrederea romaniloru in parol'a maghiara devenise absoluta, neconditionata, de aceea nici-unu prefectu nu se induplecá nici la o convenire cu Kemény. Acestu magnatu cunoscuse bine pe Vladutiu din dilele de pace, de acasa din Bogat'a si din acea regiune in care avea si famili'a Kemény possessiuni si iobagi. Magiarii erau totuodata fórte bine informati in acelea dile, cá trupele austriace au se reintre in societatea unei armate rusesci in Ungari'a sub comand'a principelui Paskievics, in Transilvania sub a lui Lüders, de aceea le pasá fórte, ca incai cu romanii se ajunga la unu arangementu órecare. Romanii din contra, inchisi in muntii loru, inca nici pe la inceputulu lui Iuniu nu sciau nimicu despre planulu unei invasiuni rusesci alaturea cu armat'a austriaca; ei prin urmare mai lucrau inca totu numai asia precumu le dictá trist'a loru esperientia si unu instinctu viguros, care le turburá linistea de di si de nópte.

In aceea situațiune foarte critica Nicolae Vladutiu primii dela br. Kemény din postu in postu prin unu parlamentariu unu pasportu sau asia numita salva guardia de cuprinsulu urmatoriu:

„Uti levél. Melynek erejénél fogva, Bogáti Lelkész tisztelendő Vladucz Ur hozzám bántatlan be bocsátassék, postainnak és poston lévő tiszteimnek legnagyobb felelet terhe alatt; de sőt ha még ha szükséges, egy tiszt Úr kísérje be ide hozzám.

Abrudbánya Iunius 14-én 1849.

L. S. Kemény m. k. Ezredes.

Romanesce: Pasportu. In puterea caruia reverendulu domnu Vladutiu preotu in Bogata, se fia lasatu a veni nevatematu la mine, sub cea mai grea raspundere a sentineleloru mele si a oficiariloru mei aflatori pe la posturi; ba inca daca e de lipsa, se'lu insociasca unu oficiarulu pana la mine.

Abrudu 14 Iuniu 1848. (Loculu Sigilului) Kemény m. pr. colonelu. Pre sigilulu seu celu apasatu in cera rosia se vede impregiurulu marcei sau armeloru cu o cruce duplicata inscriptiunea magiara: Ezredes Kemény.

Pe langa acea salva guardia energiósá si solemna br. Kemény aflá cu cale a mai pune si pe doi abrudeni, unu magiaru si unu romanu, cá se scria lui Vladutiu in termini amicabili de incuragiare si se'lu indemne a veni fara nici-o frica la br. Kemény, spre a se intielege asupr'a conditiuniloru de pace. Inregistramu aci si acésta scrisóre, care noue ni se pare prea interesanta, intocma dupa originalulu pe care inca 'lu avemu la mana. Acea contine:

„Domnule Vladutiu! Dupa-ce Domnulu Colonelu Volfangu Kemény inca pan' a veni la Abrudu au intielesu, cá tóta neincrederea romaniloru Munteni cátra unguri se intemeiaza pe neomenós'a cu densii purtare a lui Hatvani, — cá unu soldatu generosu, in peptulu carui nu se pastréza poff'a de isbenda — care pentru crutiarea omenirei inca si acum tóte lear indepliní — ba pentru pastrarea celoru nevinovati, nu e strainu nici la cei mai invinuti a le da ertare deplina. — Acestu colonelu generosu pe Domniata cá pe unulu care esti cunoscutu inaintea domnialui si nici despre neomenós'a purtare nu te inculpéza, te poffteste se vii inlauntru se ve intielegeti despre mijlocirea acestui luoru mai tare pentru noi doritu si noue favoritoriu. Bine baga de sama domnule si te increde, cá-ci in rendulu dintái neau garantizat Dragos fara putere armata — ear Hatvani care au avutu de a dispune cu armat'a n'au voitu a sci de acésta garantia; — insa acum'a ve garantezeaza susu numitulu Domnu colonelu cá poruncitoriulu cetei armate aici din mare numeru statatóre. — Apoi domnule se fi convinsu, cá noi cei pe cari dela pericolulu mortii neai liberatu, nu voimu a'ti primejdú viati'a. De altmintrelea salutandute suntemu al Domnietale

Abrudu 14 Iuniu 1849.

sinceri prieteni

Gelei, m. p. Dionisiu Tobiasu, m. p.“

(Postscriptu).

„In tóta intemplarea asteptamú respunsu. Despre reintórcere inca esti garantizatu; te vomu trimite cu unu tiszt pana vei esi afara diintre catane. Tobias.“

(Adrés'a magiara pe scrisóre sigilata: „Bogáti Lelkész Tisztelendő Vladucz N. Urnak. Topánfalván vagy ott a hol.“)

La acelu pasportu alu lui Kemény si la acea invitare caldurósa si sincera a buniloru crestini Gelei si Tobias preotulu Vladutiu trimise lui Kemény din aceasi di 14 Iuniu dela Campeni (ung. Topánfalva) unu respunsu negativu, inse motivatu foarte bine cu documente, pe care le alaturá in copia la scrisóreá sa si intre care se aflau si cele doue scrisori ale gubernatorului Kossuth adresate una cátra nefericitulu Ioanu Dragosiu cu scopu cá acesta luându-o de basa se tractedie cu romanii, éra alt'a cátra maiorulu Hatvani de cuprinsu diametralu opusu, in care adeca Kossuth comitea lui Hatvani, cá se nu'i pese de negociarile lui Dragosiu cu romanii si se nu astepte resultatulu loru, ci se intre in muntí si se dea navala preste romani, precumu s'a si intemplatu in adeveru, inse cu nimicirea de doue ori a trupelorú lui Hatvani. Vladutiu multiamesce lui Kemény pentru condescendenti'a cu care'lu invita acesta, isi aduce aminte cu placere si de vechi'a cunoscintia personala ce avea cu Kemény, ii declara inse cu parere de reu, cá perfidi'a lui Kossuth manifestata in aceste doue scrisori, precum si casulu lui Buteanu si alu lui Dobra cádiuti victima la furi'a soldatescei magiare, ilu retine cá se nu póta merge la Abrudu spre a da fácia cu densulu.

Noi credemu cá si acestu respunsu alu lui Vladutiu datu baronului Kemény in limb'a magiara, merita cá se fia transmisu posteritatiei intocma dupa originalu precum urmédia: Topánfalva Iunius 14-én 1849.

Méltóságos Ezredes Ur!

Hozzám intézett utileveliert, melyben biztosittatik Abrudbányára történhető menetelem, ugy szintén hozzám leereszkedesiért is köszönettel tartozom a Mlgs Ezredes Urnak; de bocsánat, mert egy máskorti környüállásaink, az ide mellékelt bizonyos okokból, melyek másolatban küldetnek az Ezredes Urnak és melyek mindenfelé világszerte szabadságot, testvériséget és jogegyenlőséget ohajtó mostani század szellemivel szemlátomást ellenkeznek, telyeséggel egy mássali tanácskozásunkat nem javasolyák. Ezredes Ur! ne sajnálja fáradságát felolvasni ezen ország kormányzo Elnóktól Drágos képviselő által hozzánk leküldött, ugyan e tekintetben Hatvanihoz intézett két ellenkező iratokat, s meg lesz győződve az Ezredes Ur, hogy ezen szándékot nem csak a Román Nemzet fogja kárhóztatni, hanem kárhóztatni fogják minden a Magyar Nemzettel jelenleg ugyan azon egy célra törekvő s phisicai erőt nyujto nemzetek is.

Uram, mi a szabadságnak ellenségei nem vagyunk, mert régebben ohajtjuk a szoros értelembeni szabadságot mint Önök s minden napi rabigaboli meg szabadulást; de midőn más Nemzet bővölködik annak élvezetével, miis igényelhetjük, hogy attól meg ne fosztassunk.

„Măg Ezeredes Ur! bocsánat hogy egy másközi kirlátánk anyira elválasztanak egymástol, hogy még régi esmeretsgünk jussán se beszélhetünk együtt. — In a mult békekötési tanácskozásunk alkalmával Buttyánt és Dobrát a Hatvani bejövetele a magyar katanaság dühének aldozatjává teve; annál inkább tartoztat el menetelemtől az Ország kormányzó elnöknek ezen két egy mással ellenkező irata.“

Subscriptiunea lui Vladutiu e rupta trentiuita cá si partea de susu a cólei mari pe care e scrisu acestu respunsu; se pare inse cá acestu exemplariu este conceptulu dupa care s'a decopiatu respunsulu trimisu, éra dupa aceea conceptulu a trebuitu se tréca prin multe adversitati dintr'unu locu in altulu, pâna cându proprietariulu seu ajunsé éra la locuinti'a sa desolata din Bogat'a.

Câta diferentia între terminii de buna cuviintia si educatiune ai acestei epistole responsorie adresata unui adversariu armatu si între biletulu barbaru alu lui Beretzki din Octobré 1848! Cá Vladutiu scriu si in timpuri bellice vrasmasii civilisati, cá Beretzki scriau pâna in 1878 bazibozucii turcesci. Vladutiu a observatu maxim'a: Svavis in verbis, fortis in re.

Cá N. Vladutiu s'a bucuratu de tóta védi'a si stim'a fratiloru sei de arme din muntii apuseni, ne dau probe frumóse câteva corespondentie aflate între chartiile sale. Asia între altele aflamu un'a rupta in partea sa inferióra, in care inse noi cunóscemu mân'a bravului Ioanu Buteanu fostu prefectu in comitatulu Zarandu. Durerea ce respira din acea scrisóre, se pare cá'ti predice finitululu tragicu alu auctorului ei. Buteanu adeca scrie:

„Frate Vladutiu! Crutiatiunile tale sciu bine cá sunt mari atunci, cându sinistr'a sórte teau adusu pâna la muntii nostrii; inse frate, de au fostu ale tale chinuri mari, si ale mele inca au fostu si sunt cumplite. De 6 luni acum, de cându totu mereu me luptu cu rebelii. Prefectur'a mea este tocma in gur'a Ungariei, de unde totu mereu au incursu cetele rebele asupr'a mea. Acum'a starea mea inca este desperata, cá singuru romanii ne vëndu si sunt gat'a a ne prinde si a ne da in mân'a rebeliloru. Acum noi romanii trebue maitaresene ferimu éra de romanii de fratii nostrii. Nu suntem inca matori.

Salutare fratie.“

„Quartirulu meu se afla in Bucésiu in munte. Se te adresezi (charti'a rupta) de vrei se'mi scrii.“

(Dat'a si subscriptiunea rupte).

In totu casulu acésta scrisóre a lui Buteanu a fostu trimisa lui Vladutiu înainte de lun'a lui Maiu, adeca înainte de a se retrage si elu din comitatulu Zarandu la Campeni si la Abrudu.

Alte doue scrisori mai lungi ale lui Ioanu Axente, una din 4 si alt'a din 16/28 Iuniu adresata lui Vladutiu, éra un'a a trei'a totu a lui Axente din 5/17 Iuniu 1849 sunatóre câtra prefectii Iancu si Balint la Campeni, sunt totu atâtea probe de crisa suprema, de in-

cordari uneori supraomnesci si de dorulu ferbinte de a scapá odata din acea situatiune infricosiata, pe care romanii fusesera condamnati a oprimi din tómn'a anulul 1848 mai fara nici-o pregátire seriósa; se póte inse cá acestea se voru publicá întregi.

Scóterea lui Kemény din muntii, operatiunile bellice continuate in acelasi timpu impregiuru de Alba-Iulia, in fine strabaterea armatelor imperiali confederate si definitiv'a trantire la pamentu a insurectiunii ne potu fi cunoscute mai bine mai reu din o multime de alte publicatiuni câte au aparutu atátu in limbile patriei câtu si in alte limbi europene, cá frances'a, engles'a, rúscés'a. Noi acilea se mergemu pe urm'a neuitatului confrate Nicolau Vladutiu din muntii apuseni pe Marasiu in snau éra la parochi'a sa Bogat'a, de unde plecaseram la inceputulu acestei schitii biografice.

Parochulu Nicolau Vladutiu fiu alu parochului Vasilie din consórt'a sa Flórea Ciacianu, fusese nascutu in a. 1818. Dusu mai întâiu la scólele normali in 1827 pâna in a. 1835 terminase si patru clase gimnasiali la r. catolici in M.-Osiorheiu, de unde a trecut in clasele superiori la Blasiu si de acolo la cursulu de drepturi in Clusiu; de aici inse vediendu pe parintele seu fórte debilitatu in sanatate, in 1840 s'a decisu a intrá la cursulu de theologia morala in Blasiu, pentru-cá famili'a se nu devina fara nici-unu spriginu. Absolvandu cursulu in 21 Sept. 1841 se cununá cu Mari'a Manu din famili'a Manu dela Vintiulu de josu, care fu o casatoria din cele mai de modelu, pismuita inse cu atátu mai multu de unu destinu crudelu. In 26 Octobré hirotonitu de preotu cu dat'a din 1-a Ianuaru 1842 primí asia numit'a paucenie sau singhelie, adeca diplom'a episcopésca de hirotonire. In procesulu celu mare urditu in Sibiu cu interventiunea fórte activa a lui Konrad Schmidt si a câtorva patriciani între episcopulu Lemeni cu câti-va profesori, protopopi si preoti, a fostu incurcatu si Niculae Vladutiu totu asia de usioru cá si altii, caroru nu le trecea nici ca prin visu, cá acelu scandalu infam fu fusesse planuitu airea, din resbunare inversiunata provocata prin petitiunile episcopiloru inaintate la dietele din 1837 si 1841/2 si prin ataculu datu sasiloru de câtra episcopulu Lemeni, fara cá se observe si acesta, cá si elu devenise in acelasi timpu instrumentu alu aristocratiloru, cari conspirasera inca din a. 1791 cá se infranga pe sasi si se nimicésca tóte privilegiete loru, dara cá se nu fia demascati si se nu viie in conflictu cu curtea Vienei, care pâna in a. 1867 aparase pe sasime totudeaun'a cu mâna tare, ei s'au folositu de pén'a si de graiulu lui Lemeni.

Anulu 1848 aflase cas'a parochiala din Bogata locuita de famili'a tinerului preotu cu mam'a sa preotés'a veduv'a si unchiulu seu Iacubu cu soci'a. Locuintia patriarcala.

Pentru-cá generatiunea de astadi se'si faca óresi-care idea despre atrocitatile resboiului civile din 1848/9, prin care treceau miile de familii, vomu atinge si acilea numai câteva din suferintiele familiei Vladutiu, caroru asemenea induraserá si altele fórte multe.

Dupa departarea capului familiei in castrele austriace mai antăiu până dincolo de S. Reghinu, éra in Decembrie până la frontariile Ungariei pe drumulu dela Oradea mare, unchiu seu Iacobu remasese pe lângă cele trei femei, dintre care preotés'a tenera avea doi prunci mici pe An'a si pe Iuliu, éra pe alu treilea ilu purtá sub ánim'a sa. Aflandu că vine óstea secuiesca spre a trece inainte asupr'a austriaciloru, betránnu Iacobu sapându grópa in gradina au ascunsu acolo totu ce avéu mai pretiosu, éra bani 'i ingropá airea. Preotés'a tinera isi trimise din haine la unu cumetru maghiaru anume Iakab Sándor. Secuui venindu se asiediara aprópe la podulu de càtra Cuciu, dupa care si detera porunci aspre, cá locuitorii se duca pentru tóta óstea loru mancaru si beuturi. Bietulu unchiu Iacobu in sperantia că va mai inblândi pe comandantii secuiloru, facu totulu că se incarca unu caru inaltiatu pre loitre cu scánduri, precum se aduce papusioiulu din câmpu, cu càta pâne cópta au aflatu, cu sténduri de bránza, cu slanini si cu unu butoiu de vinarsu, éra de caru mai legá si o juninca de doi ani si asia plecá in castre. Se prea intielege, că pe lângă acelu tributulu Iacobu rogá pe comandanti, cá locuinti'a si averea ceealalta a familiei se fie crutiata si aparata. Aceia 'i si promisera crutiare. Ilusiune trista. In alta di famili'a incepù se scótiá hainele din ascunse-turi, inse nu apucara se le aduca in casa, pre cându éta că vinu càtiva secuui si tragèndu cele dóue cara ale familiei de inaintea granariului, incarcara tóte hainele pe caru si cu acelea cerealii, casiuri, slanini, éra brandi'a fiindu in sténduri mari pe care nu le potea scóte din celariu, le sparsera, apoi branz'a o infundara in fetie de perini luate din paturi; in fine sparsera si butile cu vinu, apoi ilu turnara cá dintr'o balta in vasa mai mici cá se'lu duca cu ei; dupa aceea mergèndu in stupina trântira stupii de pamèntu si luara din ei numai fagurii cei plini. Totu atunci secuui au mánatu cu ei si vitele aflate in grasduri si curte; până si hainele preotesei tinere ascunse la Iakab Sándor au fostu denuntiate si apoi rapite. Asia membrii familiei au remasu numai cu vestimintele pe care le avea pe trupu, éra din ceealalta avere a scapatu numai unu caru cu siese boi, cu care sierbitorii erau dusi in aceea di la padure, éra dupa aceea acestu restu de avere a fostu tînutu in ascunsu pe airea. Secuui adeca pre càtu timpu au statu acolo in lagaru, veniau in tóte dilele cá se caute pe parochulu Nicolae Vladuti, éra intr'o di cocisiulu care si elu erá secuui, sciindu unde sunt pretiésele familiei, le-a denuntiatu si pe acelea; au scapatu numai banii ingropati.

Intr'o di venindu éراسi nisce secuui aflara pe micii Ana si Iuliu dormindu pe paia, coperiti cu unu cojocu. Unu secuui voindu se strapunga capulu lui Iuliu cu lancea nu'lu nimeri, decátu 'i sângera numai obrazulu si lancea se infipse in pamèntu, dupa aceea luà pe prunci si'i aruncà goli afara pe nea (zapada), càci éra érna in Decembrie. Védiendu că nu potu pune mán'a pe preotu si cá soçi'a lui nu sciá se spuna unde se afla, o luara pe acésta grea mare precum erá, cá se o spendiure de grinda, éra altii propusera se o duca cu ei in castre si asia

maltratata si batjocorita o dusera până in mijloculu satului. In acelea momente supreme unui tiganu cunoscutu in satu de omu istetiu, fiindu'i mila de preotés'a dise secuiloru, cá mai bine se'si védia de ceva merinde la drumu, càci éta lagarulu loru pléca mai departe. Secuui crediura si lasându pe preotés'a intrara pe la casele ómeniloru ca se'si ia merinde. Atunci tiganulu apucá iute cu preotés'a in alta parte si o ascunse la unu arménu intr'unu ladoiu de cele mari, in care ardelenii nostri tînu grâu sau alte cerealii. Alta data preotés'a tinera se ascunsesse afundu intr'o jiréda de paie, dara secuui venindu éra, infigiau lancile in paie cá se o afle, se o ucida.

Nu preste multu preotés'a nascu pe fiulu seu Valeriu, dara ne mai fiindu sigura nici pe o di de viétia, s'a decisu cá se mérga cu pruncii la parintii sei in Vintiu si a plecatu cu carulu si cu boii remasi, luându cu sine si pe unu sierbu credintiosu, éra pe prunculu de curèndu nascutu l'a potutu baptiza numai in castrele romanesci dela Atientisiu (Czintos) in comitatulu Albei de a stàng'a Murasiului.

Dupa multe suferintie si caletorii in capu de nópte, pe geru tare, preotés'a ajunsse cu pruncii sei la Cricau (Krakó) nu departe de Alb'a Iuli'a, pe unde erau glóte din legiunea lui I. Axente. Acolo romanii crediendu că preotés'a Mari'a Vladuti ar fi cine scie ce dómna de unguru si spióna, erá pe aci se'i ascundia sórele¹⁾ Ddiu inse voise cá unulu dintre tribuni se o recunósca indata ce o vediu si asia luându-o sub scutululu seu, in locu de a o conduce dincolo de Alb'a-Iuli'a la Vintiu, fu indreptata si condusa in munti la barbatulu seu, unde la inceputu a statu càtva in Zlatn'a, dupa aceea in Rosi'a si apoi totu in Càmpeni până in vér'a anului 1849 cându s'au intorsu cu toti ai loru acasa la Bogat'a, unde'i asteptá o mare desolatiune.

Secuui càtu au statu in lagaru au mersu si au trieratu (imblatitu) stogurile de grâu a le preotului, apoi productulu l'au asediatu in granariu sub incuietóre si sigilu sub pedépsa de mórte, „daca s'ar atinge cinev'a de aceea avere a loru“; éra preotesei betrane si celorlalti caseni le-au permisu din mare gratia ca se manance malaiau si mamaliga. Secuui inse n'au avutu timpu se consume sau se duca gràulu cu sine, cà-ci a trebuitu se o ia de acolo in alta parte. Ei inse au maltratatu reu si pe betran'a, éra odata au pus'o cu capulu pe pragulu usiei cá se ilu taie cu securea.

Dupa pacificarea tierei parochulu N. Vladuti apucându-se din resputeri de economia, indata in anii de antăiu a inceputu a se desdauná de o parte a perderiloru sale; dara soçi'a sa cutremurata intru tóta fiinti'a sa prin maltratarile in care vediuse mórtea cu ochii sei,

¹⁾ Au mai patitu asia si alte persóne de romani cu gardisti romani si cu primari de ai comunelor, mai alesu déca nu aveau pasportu dela comitetu sau incai salva-guardia dela vreunu prefectu. Chiaru si redactorulu acestei foi erá se o patia in Vistea de josu in comit. Fagarasiului.

alterata forțe și prin caletoriile facute pe geru cumplitu, petrunsa și de superarea causata prin atâtea perderi, din cum s'a întorsu acasa, rarul s'a mai simțitu sanetosa, până cându Ddieu o chieamă la sine în 24 Februaru 1851, după ce nascuse pe alu cincilea pruncu Iuniu, pe care înse după doi ani l'a chieamatu mama-sa la sine. Asia preotulu N. Vladutiu remase veduvu cu doi prunci în vieția, An'a și Iuliu, căci alti trei murisera de mici. De atunci densulu nu mai vediu di buna; isi iubise prea multu consort'a, decatu că se o mai pōta uita vreodata. Amu vediu mai sensu că archiereulu seu ilu onorase cu titlu de viceprotopopu. Acilea însemnamu, că pentru meritele sale cătra dinastia și monarchia a fostu decoratu din partea monarchului nostru cu crucea de aur cu corōna a ordinului Franciscu Iosifu I, era dela imperatulu Rusiei li venise decoratiunea pe care o avea și protopopulu Simeonu Balintu. Tōte acelea distinctiuni frumōse nu eră nici-o consolatiune pentru Nicolae Vladutiu, că se tacemu că pentru perderile sale materiali nu a fostu desdaunatu cu nimicu de cătra nimeni pe lume. Tocmai din contra, în anii urmatori denunțiatu fiindu și Vladutiu că și alti romani în modu infam, în locu de recunoscintia i s'a calcatu cas'a de cătev'a-ori cu gendarmi, cautându la elu scripte straine și alte fantasii de ale despotismului, până și prin poduri, dupăce mai antaiu cercasera se-lu facea denunțiantu anume asupr'a parochului Iosifu Lazaru din Ernotu, frate mai mare alu fostului consiliariu gubernialu Alexandru Lazaru, unu preotu din cei mai blândi și mai retrasi de cătra orice agitatiune politica²⁾.

Mai târziu, între anii 1860 și 1864 vrasmasii au datu focu de patru ori la averea desu numitului parochu, l'au și furatu din greu, până ce'lu și saracisera.

Ne-aru placea se cunoscemu barbati romani mai multi, cari după ce voru fi trecut prin atâtea adversități și suferinție fără nume, se nu fia cădiutu cu spiritulu și se nu despere de viitoriu. Nicolae Vladutiu cădiuse într'o melancolia grea, care'lu facea că se'si caute distracțiune în afara și se'si aline durerea sufletului cu beutura. Dacă elu nu a cădiutu în o misantropia estrema, că se încungiure pe tōta omenimea, caus'a se pōte afla de o parte în sentimentele sale religiōse, de alt'a întru împregiurarea, că omenii din poporulu propriu, romani și magiari fără distinctiune, alergau la elu nu numai din Bogat'a, ci și din alte comune vecine în tōte necasurile lor, că se cēra invetiatura și aparare contra asupritorilor, pe care o și aflau, prin care înse asupritorii se inversiunau asupra lui și'i faceau rele multe.

În 8 Februaru 1872 parochulu Nicolau Vladutiu cădiu în morbulu periculosu alu pneumoniei (aprinde de plumăni), în urm'a caruia în 17 aceleiasi luni isi dete sufletulu în mânăle Tatalui cerescu, dupăce cu puțin mai înainte isi vediu casatoritu și pe bravulu și multu iubitulu seu fiu Iuliu, care în anul precedentu că juristu apucase a depune și examenulu de statu. Fiiulu

și fiic'a repausatului isi implinira cea din urma datorintia fiēscă cu iubire și pietate demna de ei, de parintii de și tōta famili'a lor stimata și respectata totdeauna de cătra totu poporulu carele venia în contactu cu membrii ei.

Era noi, contimpurani ai lui Nicolae Vladutiu cari amu cunoscutu de aprōpe devotamentulu lui absolutu pentru caus'a nōstra nationala, lealitatea sa patriotica, credinț'a sa neclatita cătra tronul, noi acesti fosti camaradi în luptele lui, cu ce se'i resplatu celu mai puțin sa crificiele materiali ale lui depuse pe altariulu patriei și alu natiunei? O resplata că acēsta, tocma de ar fi posibilă, ar veni prea peste mesura târziu din partea nōstra.

Totu ce se pōte dela noi astadi, după 36 de ani computati dela 1849 încōce este, că se depunemu în memori'a lui acestu monumentu scrisu, dara forțe modestu în colōnele organului asociatiunei nōstre, se'i inscriemu numele lui pentru totdeauna în catalogulu martiriloru libertatiei dreptu întielese. G. B.

Raportulu anualu

alu comitetului despartimentului XI cătra adunarea generala tienuta la 11. Augustu în comun'a Basesci 1885.

(Urmare și fine).

V. Domnulu Georgiu Popu posesoru și membru alu comitetului în decursulu acestui anu au impletitu o noua cununa la meritele ce unu siru de ani si-au căstigatu pentru înaintarea culturai poporului nostru.

Nu este vocatiunea comitetului ca se accentue die și se probeze a pretiu meritele unui comembru alu seu, cari le-au facutu causei punēdu la dispositiunea comitetului doue premie: Unulu de o vaca cu vitielu, altulu de o scrōfa cu cinci purcei, destinate aceste a se conferi acelor invetiatori romani din raionulu despartimentului, despre cari se va proba ca au coresponsu mai bine chiamarei și datorintielor sale.

Domnulu donatoriu totu una-data s'a promis, ca aceste premie le va pune la dispusetiunea comitetului pe fie-care anu, pana cându atotu putintele ni-lu va tinē în vieția și sanatare. — Comitetulu primindu ofertulu din partea sa au votatu cele mai caldurōse multiamite pentru acestu nou beneficiu adusu pe altariulu invetiamentului populariu.

Credemu, ca onorat'a adunare generala inca va sci-ce are de facutu față de marinimosulu donatoriu.

Pentru cele 2 premie ale dlui Georgiu Popu s'a scrisu concursu, în urmarea careia s'au insinuat pentru premiare urmatorii docenti: Ioanu Chira din Ortelecu, Georgiu Muresianu din Ardihatu, Ioanu Lazaru din Siumleu, Gavrilu Alnasu din Băbtia, Ioanu Selagianu din Catielulu Romanescu, Nechit'a Liscanu din Ciseriu, Georgiu Popu din Giurmelcisiu, Georgiu Popu din Bulgariu, Teodoru Medanu din Hotoanu, Vasiliu Popu din Saravadu, Dionisiu Valeanu din Cehalu, Dionisiu Cardosiu din T. Santau, Constantin Beram din Stremțiu, Ipatie

²⁾ Vedi mai susu scrisōrea colonelului br. Heidte.

Teodoranu din Domninu, Teodoru Vam'a din Basesci, Macedonu Botianu din Cosniciu, Nicolau Popu din Hidigu.

Esemplulu datu de dlu Georgiu Popu si interesarea viua pentru inaintarea invetiamentului poporalu a facutu si pre bravulu nostru advocatu dlu Dr. Ioanu Nichita sè puna la dispușetiunea comitetului unu alu treile premiu, de 5 # pentru unu invetiatoru. Adunarea generala a buna sèma va veni a sterge tributulu de multiamita si faciã de acestu barbatu si membru alu nostru, care totu de un'a sta in sirulu primu, cându este a lucrã si a jertfi pentru cultivarea poporului romanescu.

Comitetulu au tinsu a trage informatiuni càtu mai esacte despre progresulu ce respectivii domni invetiatori au obtinutu in decursulu anului trecut si pre bas'a acellora considerandu :

1. Cà despãrtiementulu ar dispune numai de 3 premie, panã-ce invetiatori de premiatu, onóre braviloru invetiatori romani din Selagiu, sunt numerosi.

2. Considerându cà Gavriil Alnasiu docente in Babria, nu numai in acestu anu ci mai de 2 decenie servește conscientiosu causei invetiamentului, insusi e sirguintia intrupata, caracteru nepãtatu, considerându ca scòl'a sa intru tôte se pôte numi scola de modelu, aceea nòue si corpului invetiatorescu servește spre onóre, — considerându de deosebitu meritu alu acestui invetiatoriu pondulu, ce pune intru instruirea adultiloru si baietiloru din scòl'a de repetitiune; — considerându ca dupa cunoscint'a comitetului singuru a pusu ostanéla prin fiic'a sa a initia fetitiile de scòla in lucruri de màna, — considerându ca laborei sale neinterupte, si in prim'a linie a meritatului preotu locale d. Stefanu Popu este a se multiami, ca in Babria a bea se afla fecioru si fata panã la etate de 20 ani ca se nu scie scrie si ceti corect, — considerându ca conducerei intielepte a preotului localu si acestui docente este a se multiami ca aici s'a edificatu si pre anulu scolasticu urmatoru se va luã in folosintia edificiiu scolasticu pomposu, ca care prea puține se afla in Selagiu, — considerându ca actuarulu comitetului a fostu presinte la esamenele de véra in acésta comuna si ve pôte asecurã atãtu pre DVóstre càtu si pre on. domnu premiante, cà docintele Georgiu Alnasiu, in prim'a linia merita se fie distinsu intre colegii sei. —

3. Considerându ca Ioanu Chir'a docente in Ortelecu, atãtu dupa rapórtelè incurse la despãrtiementu càtu si dupa parerea altoru barbatu, cari ilu cunosc, este unulu dintre cei mai distinsi invetiatori, scòl'a lui se pôte numi scòla de modelu, pre lângã scòla are scòla de pomaritu escelenta.

Considerându ca a tñutu scòla repetitionala cu adultii, ca e invetiatoriu de 8 ani, cassariu punctualu si neobositu alu reuniunei invetiatoriloru romani Selagieni si in fine, e unu individu pre care despãrtiementulu l'a aflu demnu alu insarcinã din partea sa in comisiuni speciali, carora pre deplinu a si corespunsu.

4. Considerându, cà Ioanu Lazaru docente in Siumleu in scòl'a poporala din Siumleu pre deplinu,

cu sirguintia esemplara si cu acuratetia corespunde chiamarei sale, pre lângã aceea scolariloru si studentiloru romani, cari frecuentéza scòla comunala ori gimnasiulu din locu, propune limb'a romana gratuita si face multe servitii in cancelari'a despãrtiementului: comitetulu a decisu a se conferi premiulu I. (o vaca cu vitielu) dlui Gavriilu Alnasiu docente in Babria, premiulu II. (o scrofa cu 5 purcei) dlui Ioanu Chira docente in Ortelecu, premiulu III. (5 galbini) dlui Ioanu Lazaru docente in Siumleu; totu una-data dechiarã, cà pre Teodoru Medanu din Hotoanu, Ipatie Todoreanu din Domninu, Ioanu Selagianu din Cetiellulu r., Macedonu Botianu din Cosniciu, Teodoru Vama din Basesci, Vasiliu Popu din Saruadu si pre Nichita Lisceanu din Ciseru numai din lipsa de midiolóce nù-i premiaza, inse continuându-si ei activitatea de pan'acumu, la proxim'a ocașiune binevenitavoru fi considerati.

Predarea premiiloru se va seversì cu solenitate cuvenita la finea acestei siedintie.

NB. Domnulu Ioanu Popu din Domninu a mai pusu succesive unu premiu de o scrofa cu purcei, care s'a conferitu docintelui Ipatie Todoreanu.

VI. Lucrarea comitetului in caus'a invetiamentului nu s'a marginitu numai la cele spuse pan'aici, ci comitetulu dorindu a cunósce si a ve face cunoscutu statulu scòleloru si alu invetiamentului poporalu din acestu despãrtiementu, dupa marimea protopopiatelor, a rogatu 3—5 membri de ai despãrtiementului, ca acestia dela protopopi, preotii si docintii concernenti se coadune datele statistice referitorie si completãndule din esperientiele proprie se le inainteze comitetului.

Rapórtelè mai pușinu séu mai multu complete din partile fostelor comitate Solnocu de midiolocu si Crasna (vechiulu Selagiu) au intratu fara esceptiune; din partile anexate, de preste Mesesiu, domnii recercati in asta privintia nu ne-au meritatu nici la respunsu. Ne place a crede, cà acésta omisiune avemu a o scrie mai multu la impregiurare, ca s'a gresitu alegerea persóneloru concediute cu afacerea, cà-ci ve marturisimu cà cu ómenii nostri din acele parti avèndu puține legaturi si rara comunicatiune, nu ne prea cunóschemu, apoi pôte ca noi cesti din-cóce de Mesesiu suntemu mai dedati la disciplina, nisumimu mai multu a face lucru de onóre din implinirea unoru misiuni asia numite „nobile officium.“

Datele statistice asupra scòleloru nóstre coadunate pre acésta cale, de si nu complete, sunt fórtè instructive pentru toti aceia, cari se intereséza de caus'a invetiamentului poporalu. Dorere, resultatulu combinarei acestoru date cu unele parti este fórtè deprimatoriu. Avemu onóre a ve presenta unu resumatu asupra loru. Sunt multe defecte in aceste date, dar' se fiti siguri, ca ele sunt in multe privintie mai demne de crediementu, ca unele adunate pre cale oficiósa dupa unu anumitu siablonu.

Connembriloru nostri esmisi li s'a usiuratu multu lucrarea prin bunavóinti'a din partea dloru preoti si invetiatori, in deosebi din partea dloru protopopi, cari i-au invitatu se participe si la esamenele de primavéra.

Credeti, sciti cu totii, ce impresiune buna a avutu procedur'a intielépta si cu tactu a barbatiloru nostri de incredere cá óspeti assistându la esamene. Poporulu vedindu ca nu numai docintele, preotulu si protopopulu, ci si alti carturari se intereséda de scól'a si cultur'a lui, vine a luá mai in seriosu caus'a. Se fiti convinsi, ca continuându pre calea inceputa, procedur'a despartieméntului va influentia de dieci de ori mai multu la inaintarea invetiamentului poporalu, cá nenumeratele ordinatiuni din partea autoritatiloru scol. arare esecutate seu reu interpretate. Procedur'a comitetului la inceputu din unele parti a fostu primita cu óre-si care neincredere, din alte parti póte cu recéla. Multiamita tactului barbatiloru nostri de incredere si dloru protopopi, adi departe de ori-ce suspectare, ide'a este aplaudata, procedur'a este recunoscuta de cea mai salutaria.

Am amintitu dejá, ca datele coadunate sunt inca defectuóse si se referescu numai la comunele din fostele comitate Crasna si Solnocu de midiucu. Avemu sperantia inse, ca in anulu venitoriu, le vomu puté completa si ni va succede a compune statistic'a tuturor scóliloru romane din despartieméntu, dar si pan'atunci nu potu se nu accentuezu unele evenimentete mai insemnate, ca inceputu spre a ne cunósce si cunoscéndu-ne a ne inítreptá.

Vedemu de lipsa asta, nu spre a-ne laudá sau a ne invinovatí unulu pre altulu seu a stirní susceptibilitatile cuiva, ci spre a ne corege.

Edificiele scol. in numeru destulitoriu de acumu odata, mai pretutindenea corespundu scopului, ba avemu unele scóle pompóse, cum in Ciseru, Cetiélulu romanu, Seruadu, Babtí'a, fia laudatu poporulu si conducatorii lui bravi din acele comune, ér' altora servésca-le esemplu de imitatu.

Corpulu docentiale preste totu e destulu de cvalificatu si versatu in agendele sale. Cu deosebita placere constatându aci influentia binefacatória, ce reuniunea invetiatoriloru rom. Selagienu se vede a esercita asupra perfectiunnarii spirituali a docentiloru.

Se audu multe jalbe in privintia salarisariloru docentiloru nostri. Ce e dreptu, in asta directiune inca avemu a face multu, fórte multu; inse servésca dreptu mângaiere docentiloru nostri, ca de si alte confesiuni dispunu de stare materiala superióra poporulu nostru, docentii loru preste totu sunt mai reu dotati. Déca docentii solutiunea si-ar primi-o regulatu si déca cu o procedura bine combinata s'ar lucra spre imbunatirea solutiuniloru docentiloru mai vértosu in unele comune cu stare materiala mai buna si s'ar pune inceputulu la fonduri scolari deosebitu si bine manipulate: de o camdata amu puté progresá in scóle si cu corpulu docentiloru presentí, precumu se vedu rezultate imbucuratórie si pan'acum in comunele, precumu in Ciseru, Cosniciu, Hotóanu, Sapure, Babtia si Domninu, Basesci, Ortelecu scl. Preste totu unde efori'a scol. si docentele sunt devotati causei, avemu scóle, ce potu rivalisá cu scólele altoru nationalitatí si confesiuni.

Inse in genere, onóre esceptiuniloru, se spanemu sincere, in viati'a nóstra culturala, scolara se observéza amortiéla, indiferentismu crassu, lipsa de disciplina, in multe locuri discordia intre docente si superiorii scolastici. De astadata nu ventilamu caus'a acestoru rele, cá ci bine le cunósceți si suntemu convinsi, ca intielepciunea Dvóstra, pre cale sociala, va afla mijlóce eficace a se incepe delaturarea acelora. Se nu traimu in ilusiuni, se nu ne amagimu, ca avemu atâte si atâte scóle, avemu atâti si atâti docenti bravi, se facu esamene bune scl.

Pàna cându din 176 comune romanesci (din vechiulu Selagiu) si comune mixte, unde inse romanii sunt preste 100 suflete, in Casifaleu cu 309 suflete, Gorosleu 158, Lompert 157, Cietielulu ung. 366, Domosleu 228, Hotod 108, Bocsiti'a 240, Lelei 158, Salatigu 160, Ulciugu 189, Gibou 177, Nirsidu 280, Ceghea 110, Vicia 191, Horóatulu romanu 167, Dobrinu 540, Ciora 240, Cican 192, Siamsiodu 178, Cehalusiu 143, Orbou 142 suflete romane, scóla nu esista, sau esista numai dupa nume, — pàna-cându in intregu comitatulu nu avemu nice o scóla de fetitie; — pàna-cându in comune ca Birseulu de susu cu 1426 suflete (cea mai impoporata comuna puru romana in Selagiu), Otoagiulu, de josa 880, Poptelecu 794, Moigradu 578, Dobrinu 540, Sici mosiu 705, Giorocuta 587, Dersida 559, Bobot'a 1000 suflete (biserica de Bobota are preste o mife jugheré posesiune), apoi afara de comun'a Chisifaleu, tóte celelalte comune din intregu tractulu protopopescu alu Eriului au edificie scolarie corespundietórie, inse n'au docenti de dómne-ajuta, séu si unde sunt, rezultatulu e egal cu nulla, pentru esemplu in Birseu de susu 4, Bobota, 5, Poptelecu 2, Moigradu 1, Giorocuta nici-unu scolaru n'a invetiatu se scie scrie si cetí, — pàna cându in intregu Selagiulu n'avemu de càtu 93 docenti cualificati, — pàna-cându nice in comuna ca Malu cu 656 suflete, solutiunea in bani 210 fl. Sighiu 847 suflete, solutiune 160 fl. Halmasida 893 suflete, 210 fl. solutiune. Valcanulu rom. 508 suflete, 200 fl. solutiune. Cavasiu 549 suflete, 150 fl. solutiune in bani si pretutindeni 5—10 jughere paméntu, si victuale 10—50 hecti: nu sunt docenti cualificati, pàna-cându din amintitele 176 comune abia in 15 avemu scóle de pomàritu cultivate si abia in 25 se propune ceva din economi'a rurala, — pàna-cându in majoritatea insemnata a scóloru nu se observéza planulu de invetiamentu prescisu de autoritatile competente, ba cei mai multi docenti n'au nici cunoscintia despre acelu planu, cându cea mai mare parte a scóloru fara controla preste anu e làsata in bunavointia docentelui si preotului localu, — si mai pre susu de tóte, pàna-cându poporeni si in prim'a linie inteligint'ia nóstra miréna se va tiené dispensata de ori-ce obligamentu fatia de scóle, ci caus'a scolara o va considera de privilegiu onerosu singuru pentru preotime, care si altcumu are a lupta cu mii si mii de greutati; in urma ca se nu remana nedascalite mici femeile nostre, pàna-cându si ele nu voru sci numai din audiu, ca in satu esista si scóla, ci si ele se voru in-teresa de scóle, din cându in cându se voru umili se vedá

ce se întempla acolo, la examene se voru presenta și cu farmeculu ângerescu, ce le caracterisédia, voru cerca mediu-locu a indemna pre baieti si baiete, ca se invetie carte: nu putemu vorbi de tendinție seriose intru a ne cultiva, intru a progresa si noi.

Voru reflecta unii, ca impregiurarile sunt nefavoritorie. Fie, inse contestezu, ca intre impregiurarile date o multime de defecte nu s'ar putea delatura, daca amu lucrâ mai multu si mai seriosu pentru promovarea culturii poporului romanescu. Apoi aceea, ca nu putemu face totu, nu ne pôte servi de scusa, se nu facemu nimicu, sau ce facemu, se facemu reu. Se marturisimu, onóre esceptiuniloru, ca multimea cu lucruri seriose si de importantia, decidiatoria pentru viitoriulu culturalu alu nêmului nostru nu ne ocupamu de felu; la unele nimicuri ca acestea, nu cugetamu sau ne ocupamu cu ele numai din diletantismu, apoi ce e si mai reu: suntemu rei diletanti.

Ni se va obiectiona si aceea, ca invetiatorii nostri sunt reu dotati si avêndu a se lupta cu neajunsurile de tôte dilele, nu se potu devota singuru scôlei si invetiamentului. Recunoscemu acestu adeveru, dar câ scusa ar putea servi numai atunci, dâca respectivii invetiatori in proportiunea solutiunei loru ar corespunde detorintielor si chiamarei sale; dâca inse consideramu ca docentele din Blaj'a cu solutiune de 40 fl. si 7 cubule de bucate, docentele din Husmezeu cu 80 fl. cel din Ciut'a 60 fl. si 15 cub. bucate au scôle de mijlocu bune, sub mân'a loru in anulu trecutu au invetiatu a scrie si cetî 15—20 elevi, ér' in scôla de Bobota, unde solutiunea docentului e 200 fl. 10 jugere pamentu si 20 cub. bucate, sunt numai 5 scolari, cari sciu, sunt invetiati a ceti si scrie reu; in Curiteu, unde solutiunea invetiatorului e 150 fl. si bucate, cetescu si scriu singuru doi, in Preutês'a solutiunea invet. 130 fl. v. a. si bucate, nu s'a tienutu scôla preste totu anulu; in Gârdani, unde solutiunea invet. e 150 fl. si bucate, rezultatulu e egal cu nulla s. c. l., ne vomu convinge: cumca nu solutiunea invet. mica sau mare e singurulu directoriulu alu progresului, ci conscientiositatea docentelui, agerimea in conducerea din partea superioriloru, si preste totu interesarea cu care in care-va comuna din partea protopopiloru, preutilor, docentiloru si din partea carturariloru se tractéza caus'a scolaria.

Ce e dreptu, cumca docentii nostri sunt reu dotati, dar nu mai reu decâtu a altoru confesiuni si nu dotarea loru slaba e principal'a causa a stârei deplorabile in invetiamentulu popolaru, ci pre lângu celea amintite mai multu lips'a de unu planu concretu si sistemu in dirigerea, conducerea si manuearea invetiamentului.

Comitetulu a tinsu a coadunâ datele statistice referitóre si la invetiamentulu superioru si referitoriu la invetiaceii industriesi. Resultatulu ni se pare a fi preatristu, spre mângaierea nôstra dôra numai din defectulu coadunerei acestoru date, cari chiaru din acestu motivu nu se specifica in acestu raportu.

VI. Comitetulu a tentatu a pune in lucrare si infintiarea unei biblioteci la resiedinti'a despartiemântului.

Spre acestu scopu s'au recercatu fruntasii nostri din diverse parti a le despartiemântului câ se contribuésca si se coadune carti eventualu scrisori vechi, anticitati si alte raritati naturali, ce aru putea se cuprinda locu in biblioteca sau in Museu. Ve veti mirâ inse dloru, dâca ve reportediu, ca afara de unii membrii ai comitetului, nimene n'a avutu binevointia se dea mânâ de ajutoriu Comitetului la efeptuirea acestei intreprinderi salutarie.

VII. Biroulu despartiemântului comunicându listele restantielor a recercatu pre unii comembrii ai nostri, ca dela restantiéri se incasseze tacsele de membri, dar' fara resultat. Se pare, câ rugarile si invitarile comitetului la adres'a ômeniloru nostri, sunt glasu in pustia.

Comitetului i place a se considerâ efuclu alu vointiei dvôstre. Dâca dânsulu implinindu mandatulu primitu dela Dvôstre jertfesce munca si parale caletorindu unii si câte 10 mile departe mai de multe ori la anu pentru a potê luâ parte la siedintiele comitetului; dâca biroulu comitetului pre lângu aceste mai supôrta spesele de cancelarie si de corespondintie, ce din anu in anu se sporescu, si dâca pre lângu tôte aceste adoperarea loru adese nu afla nici-unu resunetu la membrii comitetului; dâca consideramu ca in decursulu anului singuru Dlu Stefanu Popu preotu in Babi'a a refuitu tacs'a de membru alu Asociatiunei si Dl Georgiu Simonc'a tacs'a de membru alu despartiemântului: nu ati pôtea luâ in nume de reu, dâca amu veni a pune la tapetu cestiunea de incredere si in acestu obiectu amu cere votulu Dvôstre; câ-ci séu Comitetulu lucra dupa intentiunile Dvôstre, si la acelu casu e detorintia, câ se lucramu cu totii si respective, se lucre toti membrii despartiemântului, ér' comitetulu se dea numai form'a lucrarei, se o conduca, se o conformeze regulamentulu, se esecute deliberatiunile Dvôstre; — séu comitetulu nu mai posiede increderea Dvôstre si la acelu casu elu aru fi gat'a a ve pune in positiune se eserciati dreptulu de alegere punêndu destinele despartiemântului in mânile unoru barbati, cari se corespunda asteptariloru Dvôstre si cu cari ati fi aplecati a ve devotá causei.

Dorimu aceste cu atâtu mai vêtos, câ-ci misiunea despartiemântului devine din di in di totu mai grea, greutatile de invinsu sunt totu mai numeróse, asteptarile juste dela comitetu si dela despartiementu sunt totu mai esagerate si ve marturisimu, câ membrii comitetului singuri fara spriginulu comunu alu tuturor membriloru, nu se simtu capaci a corespunde deplinu acestoru asteptâri.

Se luâmu bine aminte, se meditamu asupra evenimentelor, ce se desvôlta in jurulu nostru si pasiescu in modu ofensivu contr'a culturii nôstre nationali si ne vomu, convinge ca fara lucrare devotata nu ne putemu salva, nu ne mai putemu sustinê. Indiferentismulu, diletantismulu, (ce s'a indatinatu a se numi acum'a zelu pentru cultur'a nationala) nu potu se produca inaintarea literaturii române si cultur'a poporului român.

Prin aceea câ odata la anu ne presentamu la adunarea generala a despartiemântului, dâca aceea se tine

in apropiarea noastră si putem se asistăm fara vre-o greutate, deca numai din prisosula nostru ne induram a arunca la anu 5 seu unu florenasiu Asociatiunei seu despartimentului si apoi ne tienem dispensati de ori-ce lucrare pentru progresul culturalei nostre, ba ne magulim ca amu facutu si ceva vertute nationala: atunci se nu ne mai intitulam apostoli ai culturalei poporului romanu, caci misiunea cea grea, ce o avem, o putem implini singuru lucrandu cu seriositate in continuu cu puteri unite. Cultur'a nostra de pana acumu are mersul melciului, er' a altoru popora inainteza cu picioarele lui Achille.

Deca voim viétia, trebuie se imitam aceste popora, se damu repediune pasiloru acelora si acést'a o putem face, caci puçine popora sunt dotate dela natura cu atata putere spirituala pentru progresu, pentru cultura, ca chiaru neamulu romanescu, despre care scrisu este, ca pare a lupta nu atatu pentru viatia, catu mai multu pentru limba si religiune, adeca pentru cultura nationala *).

Supurul de susu, 10 Augustu 1885.

Andrei Cosma,
actuaru.

Bibliografie.

Doine si strigaturi din Ardealu. Date la iveala de Dr. Ioan Urban Farnik si Andreiu Barseanu — Editiunea academie romane. — Bucuresti tipografi'a academie, romane (laboratorii romani) Nr. 26, Strada academie, 1885 **).

Prefatia.

Meritulu de capetenie pentru adunarea poesiilor populare cuprinse in colectiunea de fatia ilu are zelosulu si eruditulu, canonicu metropolitanu din Blaju, dl Ioan M. Moldovanu. Densulu, ca profesoru la gimnasiulu din acestu vechiu focularu alu culturalei romane, a indemnatu necontentitu pe scolarii din clasele mai superioare, se se interesedie de literatura nostra poporala si se caute a si insemna deosebitele versuri, povestiri etc., ce le voru audi la vetrele parintesci.

Indemnarile zelosului si invetiatiului profesoru n'au ramas nebagate in sema. In scurta vreme (incependu din a. 1863) se facu o considerabila adunare de produse ale musei populare atatu in versuri catu si in prosa din deosebite parti ale Ardealului. Tinuturile mai bine reprezentate in colectiunea, despre care e vorb'a sunt: tinutulu Muresiului si alu Ternaveloru, Campi'a, Muntii apuseni, tinutulu Sibiiului si tiar'a Hatiegului.

Manuscriptele adunate in chipulu acesta le pastra dl canonicu I. M. Moldovanu la sine pana in var'a anului 1879, candu le incredintia spre folosire d-lui profesoru universitariu Dr. Ioan Urban Iarnik (pe atunci docentu la Universi-

*) Ne simtim obligati in interesulu culturalei nostre a recomanda dloru membrii si la toti ceilalti lectori coprinsulu acestui raportu compus cu multa grija, diligentia si petrundere asia, in catu elu ar merita se fie luat de modelu in alte cateva despartimente, in care se simte mare lipsa de activitate si imbarbare, prin urmare de asi pune degetulu pe rade, a le arata si a le intiepa cu lantietta de chirurgu, ea pote se dora tare, dara scopulu este curatirea si vindecarea. Apoi lenea si nepasarea mai ca nici nu are alta vindecare.

Nota Red.

**) A se vede anuntulu bibliograficu in Nr. 1—2 din 1886. Red.

tatea din Viena), carele tocmai facea o caletorie prin Ardealu si prin Muntenia.

Cu harnicia-i caracteristica se si apuca imediatu dl Iarnik de sistemisarea colectiunei sie si incredintiate. Anume densulu isi indrepta deocamdata atentiunea asup'a piesedoru in versuri, lasandu la o parte pe cele in prosa, care nu putusera se fie reproduse cu fidelitatea, asia dicendu, impusamtru de si rima.

Pana la reintorcerea sa in Vien'a dl Iarnik si transcriesese mai tote versurile pe cate o bucata deosebita de hartie. Acumu era intrebarea, cumu aveau se fie alese, asemenate si grupate aceste versuri?

La lucrarea acést'a dl Iarnik binevoi a me face partasiu si pe mine.

Noi cetiram cu tota bagarea de sema miile de piese si fragmente; le puseram de o parte pe cele de acelasi cuprinsu; asemanaram variantele unoru si acelorasi piese; alese ramu dintre ele pe acelea, care ni se parura mai esactu reproduse si mai frumoase; insemnaram din celelalte partile mai notorice cu deosebire din punctu de vedere limbisticu; delaturaramu piesele, care crediuram, ca nu sunt scrise in tocmai cum au fost audite in poporu, sau ca au fostu chiaru alcatuite de vre unu tineru prea zelosu, si in fine cautaramu se damu intregi colectiuni o impartie la catu mai naturala. Schimbari nu facuram, fara numai acolo, unde se putea observa evidentu: ca transcrierea este gresita si in pasagiile, care cuprindeau expresiuni, ce nu obicinuescu a se pune pe hartie.

Nu potu se nu amintescu aici tragerea de inima, potu dice chiaru entusiasmulu, ce lu devedu dl Iarnik in decursulu acestei indelungate lucrari fatia de poesi'a nostra poporala. Iubirea sa fatia de limb'a si literatur'a romana in genere si in deosebi fatia de literatur'a poporala romana, impreuna cu profund'a sa eruditie pe terenulu limbisticu, merita stim'a si recunoscinti'a intregi nostre natiuni.

Eu unulu imi voiu aduce totudeaun'a cu bucurie aminte de frumoasele seri din capital'a austriaca, in care admiram de departe frumsetiele musei nostre populare, pe de alta parte zelulu si priceperea invetiatiului Bohemu.

Se ne intorcemu in sa la subiectulu nostru.

Partea cea mai mare din piesele alese era alcatuita din asia numitele „doine“ si „hore“, sau cumu le dice in cele mai multe parti ale Ardélului „strigaturi“. Si „cantecele betranesci“, cum le-a numitu marele nostru Alexandri, erau binisioru reprezentate; unele din transele inse erau reproduse intr'unu modu de totu fragmentariu, altele semanau asia de tare cu unele din „baladele“ cuprinse din colectiunea dlui Miron Pompiliu (Iasi 1870, tip. soc. Junimea), in catu amu gasitu de prisosu a le introduce si in antologia, ce erau in formare. Am alesu numai cate-va, care ni s'au parutu mai insemnate in privintia cuprinsului si care, de si aduceau in unele parti cu piese aflate in colectiunile de pana acumu, totusi in genere luat nu erau lipsite de elemente noi originale. Pe langa aceste cate-va cantece betranesci, mai adaugaramu doue colinde si o „inchinare cu paharul“ obicinuita mai cu sema la cununii, care erasi crediuram ca nu ar trebui trecute cu veder'a *).

*) Aici trebuie se observu, ca pe langa piesele amintite mi-am permis a introduce in colectiunea de fatia cate-va doine si strigaturi audite de mine in Tiar'a Oltilui, precumu si o balada impartasita de unu prietinu alu meu din impregiurimea Ploiesciloru.

Va se dica, modulu de impartire alu poesiloru despre care e vorb'a, ne erá óre-cumu impusu prin insasi nator'a loru. Facuramu trei mari despartieminte. In celu dintaiu introduseramu doinele, intr'alu doilea strigaturile si intr'alu treilea sub numirea „Varia“ cantecele betranesci, cele doue colinde si inchinarea cu paharulu.

Atat'a nu era de ajunsu. Sutele de doine si strigaturi de deosebitu cuprinsu nu puteau remanea amestecate unele cu altele, ca trebuiau impartite din nou. Doinele le subimpartiram in sectiunile: dragoste, doru si jale, muștrari si blăstemuri, doine haiducești si d'ale cataniei, era strigaturile in: strigaturi glumetie si strigaturi satirice. Ca evidenti'a se fie si mai mare si ce este de unu felu se fie la unu locu, impartiramu din nou primele trei sectiuni din doinele si strigaturile satirice in cate mai multe capitole, potrivit cuprinsului deosebiteloru viersuri.

Intru catu ne-a succesu sau nu ne-a succesu acesta impartire, voru judeca aceia, cari voru lua in mana colectiunea de fatia. Atata'mi iau voie a observa, ca nu de puține ori eramu l'a indoiala, ore in care capitulu si in care despartiementu se asiediamu cutare si cutare versu? Bine-voitoriulu cetitoru se nu ne ia in nume de reu, deca ici coala i se va parea, ca oare-care piesa, sau chiar unu siru intregu de piese s'ar potriví mai bine in altu despartiementu, decatu in acela in care se afla.

In primavar'a anului 1882 colectiunea era asediata gat'a, totodata dl I. U. Iarnik lucrase unu glosariu alu cuvinteloru aflatore intrensa, era subscrisulu facuse mai multe adnotari, ce crediuse, ca sunt de lipsa pentru completarea si pentru o mai usiora intielegere a texturilor.

Nedisponendu singuri de mijlocele de lipsa pentru a pute da la ivela lucrarea adusa la indeplinire, ne luaramu voie a ne adresa catra onor. Academie romana din Bucuresci, rugandu-o cá sau se binevoiasca a lua asupra'si tiparirea ei, sau se ne dea unu ajutoriu, ca se o putemu tipari noi.

Academi'a insarcina pe dl V. Alecsandri cu cercetarea lucrarei prezentate si, in urm'a raportului facutu de densulu in siedinti'a din 16 Martie 1883, hotari se o tiparesca pe cheltui'al sa impreuna cu glosariulu alcatuitu de dl Iarnik. Dl G. Sion avu bunatatea a lua asupra-si priveghierea tiparirii.

Tiparirea colectiunei se facu in decursulu aniloru 1883 1884, era a glosariului, parte in 1884, parte in 1885.

Ortografi'a intrebuintiata de noi a fostu de totu fonetica. Amu fi doritu se se observe intocmai si la tiparire, ceea ce inse nu s'a pututu indeplini.

Atata despre chipulu, in care s'a pregatitu acesta colectiune, pentru ca se pota vedé lumin'a dilei.

Se mi se permita acuma a adaoga cateva cuvinte si despre cuprinsulu ei.

Dupa cumu amu pomenitu mai susu si dupa cumu se pota vedé chiaru si din numirea colectiunei de fatia, partea cea mai mare din tr'ensa o forméza „doinele“ si „strigaturile“. Acestea sunt tovariesiele poporului romanu ardeleanu, sotiële nedespartite ale simtieminteloru nutritie de inim'a lui, isbucnirile clipiteloru de jale si marturiile celoru de veselie. Asemanandu cine-va cantecele acestea cu cele culese de prin

celealte parti locuite de romani, va trebui neaparatu se constatedie impreuna cu dl V. Alecsandri, neintrecutul pricepatoru alu firei si alu simtiului poporului nostru, ca poesi'a poporala romana este aceeași pretutindenea, ca modul de simtire este același, ca exprimarea se face in același chipu, de ore-ce, dice dlu Alecsandri, „geniulu romanescu este același peste Carpati si peste Dunare, cum este dincóce si dincolo de Milcov“; *) Deopotriva este curatienia de simtieminte, deopotriva este acea miscatóre duioșie, ce caracterizeaza versurile de cuprinsu mai seriosu, si siagalnic'a veselie din viersurile, ce inovarasiesca petreckerile omului nostru din poporu.

In doue puncte s'aru putea dice, ca exista ore-care deosebire intre cantecele nostre, ale celoru din Ardealu, si intre cantecele poporale din Munteni'a si din Moldov'a, deosebire, care nici decumu nu atarna dela vre o diferentia intre caracterulu populatiunei dintr'un'a din aceste provincii si din cealelalta, ci numai si numai dela nesce impregiurari esteriore, care intr'unu locu au fost, era in celalaltu nu.

„Cantecele haiducești“, care forméza o parte asia de insemnata a poesiloru poporale din Moldov'a si Munteni'a **) si care se audu resunandu mai prin tote catunele din aceste doue provincii, in Ardealu, cu deosebire in ceea ce privesce timpulu relativu mai nou, sunt cu multu mai pușinu reprezentate. Esplicatiunea si-o va gasi fiecine, daca se va gandí la starea in care se aflá pe la sfersitul veacului trecutu si la inceputulu celui de fatia Munteni'a si Moldov'a de o parte si Ardealulu de alta parte. In timpurile mai de demultu, dupa cumu se pota vedé din unele cantece mai vechi (v. d. e. baladele: Gheorghé, Rescumperarea voinicului, Stanciu si Voচিতia, din colectiunea dlui Miron Pompiliu), se pare, ca viati'a haiducesca in adeveratulu ei intielesu era mai cu putintia si in partile de dincóci de Carpati.

O specie de poesi proprie numai Ardeleniloru, Banatieniloru si Bucovineniloru sunt „cantecele de catanie“. Ace-luia, care ar voi se se convinga pe deplinu despre alipirea Romanului fatia de pamentulu, pe care s'a nascutu, despre greutatea, cu care se despartiesce elu de cas'a parintesca, si despre durerea ce o simte, candu este departe de dens'a, i-asi recomanda in deosebi duioasele cantece de acestu felu, aflate in colectiunea de fatia.

In ceea-ce se atinge de piesele cuprinse sub numirea „Varia“, afu de lipsa a aminti, ca unele parti din balad'a „Marcu“ aducu in catu-va cu partea a cincia din „Gruia si tatalu seu Novacu“, din colectiunea dlui At. M. Marienescu, (Pesta 1859), „Chira“ din colectiunea de fatia seamana cu „Fat'a Sandului“ din tomulu I alu „Poesiloru poporale“ adunate de dl Simeon Fl. Marian (Cernauti 1873) si cu „Iloanc'a“ din colectiunea dlui Marienescu. „Nevast'a fugita“ este in mare parte „Chiralina“ din colectiunea dlui Marian, totu asemenea „Teiulu si Bradulu“ se afla si in colectiunea dlui Marian, inse cu mai multe deosebiri. In fine, dupa cum am insemnatu si in notele dela sfarsitul despartiementului „Varia“, colind'a a dou'a are ore-care parti comune cu „Craciunea'sa si pruncii“

*) Vedi „Analele academiei romane“, seria II. tomulu V. pag. 45 siedintia din 16 Martie. — **) Vedi: Alecsandri, „Poesii populare ale Romanilor“. Bucuresci 1867.

din culegerea de colinde a domnului **At. M. Marienescu** (Pe-
sta 1859).

Nu potu incheia fara a exprima in numele d-lui I. U. Iarnik si alu meu cele mai sincere ale nostre multiamiri Onor. Academii romane, cari au facutu cu putintia darea la lumina a acestei colectiuni; dlui V. Alecsandri, care a binevoitu a o recomandá atentiunei colegiloru sei intr'unu modu atatu de favorabilu, si dlui G. Sion, care n'a pregetatu a se insarcina cu supravegherea tiparirii.

Dl I. M. Moldovanu si tinerii sei ajutatori de odiniora de buna semia voru simti o mare bucurie, vediendu, ca silintiele densiloru nu au remasu uitate, ci rodulu acestoru silintie au fostu prezentatu publicului cetitoru spre apretiere.

Brasiovu, Maiu 1885.

Andrei Barseanu,
profesoru.

P. S. Piese de din despartimentulu „Varia“ dela balad'a „Nevast'a fugita“ incolo nu sunt petrecute in glosariulu dlui Dr. I. U. Iarnik, de ore-ce la ultim'a revidare a acestui glosariu dl Iarnik n'a avutu la indemana piesele despre care e vorb'a.

A. B.

Nr. 40/1886.

Procesu verbale

alu comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, luatu in siedint'a dela 30 Ianuarie 1886.

Presidentu: Iacobi Bolog'a, vice-presedinte. Membrii presenti: I. Popescu, Z. Boiu, I. St. Siulutiu, C. Stezar, P. Cosma, E. Macelariu, I. V. Russu, Dr. II. Puscariu, E. Brote cassariu; Dr. I. Crisanu bibliotecariu:

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

Nr. 1. Oficiulu r. u. pentru competentiele erariale, in sciintia despre sum'a de 1 fl. 40 cr. impusa ca ecuivalentu dupa sum'a de 700 fl. testata asociatiunei de reposat'a Ana Muresianu, provocandu a platí cu incepere dela 20 Iunie 1885 sum'a ecuivalentulu, si anumitu pro 1885 sum'a de 71 cr. v. a. (Nr. 323/1885).

— Se aviséza la cassa spre platire sum'a de 71 cr. pro 1885, remanendu cá in contr'a platirei tacsei de 1 fl. 40 cr. pe viitoriu se se faca recursu, din motivulu, ca facendu acésta suma parte din averea asociatiunei, dupa care se platesce ecuivalentulu, acestu ecuivalentu s'ar platí de doue ori pentru sum'a amintita.

Nr. 2. Oficiulu r. u. pentru competentiele erariale provóca la platirea sumei de 1 fl. v. a. ca tacsa de timbru la testamentulu reposatei Ana Muresianu, care designase pre asociatiune erede universalu Nr. 10/1886.

— Se aviséza la cassa platirea tacsei de timbru cu 1 fl.

Nr. 3. Oficiulu r. u. pentru competentiele erariale, din Sighisior'a, provóca la platirea sumei de 10 fl. cá tacsa dupa sum'a de 100 fl. testata asociatiunei de reposatulu Teodoru Moldovanu Bucsia, din Mediasiu (Nr. 23/1886).

— Comitetulu decide a reclamá in contr'a platirei acestei sume odata din motivulu, cá asociatiunea inca n'a primitu pana

acum legatulu amintitu, a dou'a din motivulu, cá asociatiunea ca corporatiune, merita a contribui cu averea sa pentru inaintarea de scopuri culturale, in conformitate cu dispositiunea Art. L. XXVI. din 1881 §. 22 are se platésca numai tacsa de ecuivalentu.

Nr. 4. Directiunea despartimentulu I. (Brasiovu) prin protocolulu siedintiei dela 29 Aprile an. tr. cere: a) ca incassarea sumei de 1 fl. 25 cr. pro 1884, ca reprezentandu ecuivalentulu de tacse de membrii ord. pentru diferenti'a intre anulu administrativu vechiu si intre anulu solaru, introdusu ca anulu administrativu, se nu se mai pretánda; b) ca restantiele in platirea de tacse de membrii, incátu ar fi mai vechi de catu anulu 1883/4 se se tréca cu vederea, si se nu se mai pretánda incassarea lor; c) ca pentru acestu despartimentu cu-tantiele pentru incassarea tacseloru se se trimita deodata si se se incasseze dintr'odata (Nr. 128/1885).

— Spre sciintia cu aceea, cá din partea comitetulu atatu in privinti'a ecuivalentulu de 1 fl. 25 cr. catu si pentru incassarea restantielor nu s'a facutu nici o presiune, ci s'a cerutu acésta incassare, incátu se póte esecutá prin buna intielegere cu cei ce fi privesce, remanendu ca directiunile se raporteze despre resultatu, pentru regularitatea cassei asociatiunei, care are a privi ca membri si a introduce in registre, conform statuteloru si regulamentulu pentru incassarea tacseloru, nu mai pre cei ce platescu tacsele pentru anulu curentu.

Nr. 5. Directiunea despartimentulu I. (Brasiovu) presenta protocélele siedintieloru subcomitetulu de dto 16/28 Septemvrie, de dto 27 Septembrie (9 Octombr.), ddto 14 Novembrie a. tr. si protocolulu adunarei generale a despartimentulu tinuta in 29 Septemvrie a. tr. in Codlea, dimpreuna cu aclusele, ér' prin asignatiune postala trimite sum'a de 60 fl. tacse dela 12 membri ordinari, pre candu in protocolulu dela 27 Septemvrie se afla insemnate tacse incassate pro 1884 dela 13 membri.

Din protocolulu adunarei generale se vede cá:

1. cu ocasiunea acestei adunari s'a aranjiatu in Codlea o mica espositiune de manufacturi, lucrate de locuitori romani din Codlea, si s'au premiati cu câte 1 # 5 persóne, cari au espusu tiesaturi, cusaturi si postaverie frumósa, precumu si obiecte de rotarie si zidarie;

2. s'au cetitu 2 disertatiuni: un'a de parintele B. Baiulescu despre „necesitatea introducerei meseriiloru intre satenii nostri“ si alt'a de parochulu Comanescu intitulata: „O scurta privire asupr'a trecutulu si presentulu comunei Codlea“, pentru care s'a dispusu publicarea, eventualu retiparirea in brosiure separate pentru a fi distribuita in comunele din despartimentu;

3. s'a reconstituitu subcomitetulu, alegendu-se protopopulu I. Petricu, directoru; B. Baiulescu, controloru; D. P. Cioranu, cassariu; A. Barseanu, actuariu; ear Al. Olariu, N. Petra Petrescu si Alece Verzea din Satulungu membri in subcomitetu;

4. s'a preliminaru ca bugetu alu despartimentulu pro 1886 suma de 50 fl. pentru spesele ordinare, catu si pentru cele extraordinare, ce eventualu se voru face cu infiintarea agentureloru comunale si pentru cari, fiindu ele mai mari decatu sum'a preliminaru, se se céra acoperirea dela comitetulu centralu;

5. se cere dela comitetulu centralu, se mijlocésca, ca fôiea asociatiunei „Transilvania“ sè se impartia de nou gratuitu membriloru ordinari;

6. s'a insinuat membru nou invetiatorulu dela scólele primarie Brasiovu, Zosim Butnar;

ér din protocélele siedintieloru subcomitetului se vede că:

1. s'au datu 15 fl. pentru ajutorarea de invetiacei meseriasi;

2. s'au facutu dispositiuni pentru asigurarea sumei de 30 fl. tacse de membrii încassate, inse nepredate inca cassariului de fostulu servitoru alu cancelariei despartieméntului;

3. s'au angajat unu nou servitoru pro 1885 cu remuneratiune de 15 fl.;

4. se ceru deslusiri in privinti'a încassarei tacseloru restante, a inregistrarei de membri ordinari si, daca acte subscrise de catra unu membru particularu alu comitetului centralu, au a se considerá cá emanate din partea comitetului? (Nr. 303/1885).

Adeverinduse primirea sumei de 60 fl. v. a. trimisa prin asignatiune postala, hotaririle adunarei generale se iau spre sciintia, esprimându-se in deosebi recunoscintiia pentru staruintele puse in aranjarea espositiunei de manufacturi.

Ceea ce privesce trimiterea de nou gratuita a fôiei „Transilvani'a“ membriloru ordinari, comitetulu nu se vede prin nimicu motivatu a se abate dela conclusulu adusu in acésta materie de adunarea generala din Orastie, si încátu privesce speșele, ce se punu in vedere cu infiintiarea agentureloru comunale, sperânduse acoperirea loru din partea comitetului centralu, subcomitetulu e avisatu a nu perde din vedere prescrierile §-lui 27 din regulamentu, conformu caruia, pentru speșele de feliulu acestora are a se contá numai la tacsele incurse la despartieméntu dela membrii ajutatori.

Fatia de membrulu nou insinuat se va procede conformu prescrieriloru §-lui 23 d) din statute.

Ceea ce privesce administrarea la cass'a centrala a tacseloru de membri ordinari, subcomitetulu e de nou avisatu a se conforma §-lui 17 din regulamentul pentru despartieminte, ér in privinti'a computarei tacseloru si a inregistrarei membriloru este a se urmă dupa prescrierile normativulu pentru încassarea tacseloru.

Incátu pentru recercarile urmate de aici in interesulu esactitatii registreloru cassei, aceste, fiindu emanate nu dela unu membru particularu alu comitetului, ci dela cassariulu asociatiunei, in urm'a insarcinarii primite dela comitetu si in conformitate cu §. 6 din normativulu pentru încassarea tacseloru, — subcomitetulu e avisatu a le satisface cu esactitate.

Nr. 6. Directiunea despartieméntului III (Sibiiu) presenta protocélele siedintieloru subcomitetului de dto 19 și 21 Octomvrie a. tr. si protocolulu adunarei generale, tñuta la 31 Octomvrie a. tr. in Talmacelu, cu adneceșele lui si cu 15 fl. tacse încassate dela 3 membrii ordinari.

In protocélele siedintieloru subcomitetului se arata că:

a) remuneratiunea servitoriului de cancelarie a despartieméntului este cuprinsa in speșele de birou puse in bugetu;

b) se ceru diplomele pentru membrii Nicolae Borza, directoru la scól'a gr. ort. din Boiti'a, Ioachim Bancila directoru

la scól'a gr. ort. din Avrigu si Vasilie Maxim, odinióra administratoru protopopescu in Avrigu;

c) ca s'au infiintiatu doue biblioteci poporale, cari s'au daruitu comunelor Boiti'a si Talmacelu.

Ér in protocolulu adunarei generale se arata că:

a) s'au tñutu doue disertatiuni: Un'a de Virgil Onitiu despre tem'a „Minte, minte; natie romana“ si alta de N. Borza, „Despre importanti'a culturai vermiloru de metasa“;

b) s'au hotaritu a se pune in intielegere cu organele scolare si comunale politice, pentru initiarea lucrarei cu scopu de a introduce si popularisa cultur'a vermiloru de matasa in comunele despartieméntului si pentru a veni in ajutoriu cu instructiunile trebuincióșe si cu sementia buna, gratuitu sau cu pretiu moderatu celoru ce ar voi se încépa si se cultive acestu ramu folositoru de economie;

c) s'a ficsatu sum'a de 30 fl. 14 cr. pro 1886 pentru trebuintele de birou si pentru procurarea celoru trebuincióșe in caus'a introducerei culturai vermiloru de metasa;

d) s'au insinuat membru ordinariu nou dl I. Ghibu profes. la seminariulu „Andreianu“ in Sibiiu. Nr. 21 si 22/1886.

Adeverinduse primirea sumei de 15 fl. cuprinsulu protocéloru si mai alesu pasii facuti pentru introducerea culturai vermiloru de metasa, servesce spre placuta sciintia. Diplomele membriloru noi se voru espedá dupa adunarea generala a asociatiunei, care in sensulu statuteloru primesce membri asociatiunei.

Nr. 7. Din partea comitetului supremu alu comitatului Sibiiu se comunica decisiunea In. ministeriu reg. ung. de interne, prin care alegerea membrului academiei romane de sciintie si profesorulu de universitate din Bucuresci N. Ch. Quintescu, de membru alu asociatiunei transilvane, intemplate in adunarea generala din Gherl'a, nu se apróba si se declara ca neadvenita. (Nr. 26/1886).

— Se ia cu parere de reu la cunoscintiia, avéndu a fi infiintiatu dl N. Ch. Quintescu, despre acésta decisiune.

Nr. 8. Dl Dr. Ludovicu Méhes medicu cercualu comitatensu in Mehadi'a, ajutoratu ca studentu prin unu imprumutu in bani pentru terminarea studiiloru, arata ca voiesce se resplatésca imprumutulu in rate lunare sau pe cuartalu. (Nr. 29/1886).

— Spre placuta sciintia, avisânduse a platí mai antéiu interesele convenite pe 3 ani, si apoi sum'a imprumutata in rate pe cuartalu.

Nr. 9. Administratiunea jurnalului „Tribuna“ presenta unu contu pentru 91 cr. tacsă de timbru pentru concursulu publicatu. Nr. 311/1885 din partea comitetului, asociatiunei (Numele 28/1886).

— Sum'a de 91 cr. se aviséza la cassa spre platire.

Nr. 10. Dl George Mohan, functionariu in pensiune, se róga pentru unu ajutoriu in bani, fiindu lipsitu de mijlóce de traiu. (Nr. 322/1885).

— Ne fiindu mijlóce pentru astfeliu de ajutore, cererea nu se póte impliní.

Nr. 11. Stefanu Burila, studentu de clas'a VIII gimnasiala in Naseudu se róga a i se lasá in folosire si pro 1885/6 stipendiulu votatu in a. 1884, alaturându totodata atestatu despre progresulu bunu ce'lu face. (Nr. 37/1886).

Stipendiulu de 20 fl. v. a. i se lasa in folosire si pe anulu scol. 1885/6

Sibiiu, d. u. s.

Iacobu Bolog'a m. p.
Vice-pres.

Dr. D. P. Barcianu m. p.
secretariu alu II-lea.

Atenticarea acestui procesu verbalu se increde dloru :
Popescu, Boiu, Siulutiu.

Procesulu acesta verbalu s'a cetitu si autenticatu.
Sibiiu, 4 Februariu 1886.

I. Popescu m. p.

Siulutiu m. p.

Z. Boiu m. p.

Scól'a superióra de fetitie din Sibiiu.

(Cotinuare din Nr. 21—22 a: 1885).

La apelulu comitetului „Associatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“ de a contribui mijlóce banesci intru infintierea si sustinerea scólei superióre de fetitie eu internatu au mai respunsu:

Transportu din Nr. 21—22, 1885: 2615 fl.

Prin lista nr. 140 (colectoru dl Dr. D. P. Barcianu secretariulu „Associatiunii“): Dimitrie Comsi'a, prof. in Sibiiu 10 fl.; Ioan Ghibu, prof. in Sibiiu 10 fl.; Dimitrie Cuntianu, prof. in Sibiiu 5 fl.; George Dim'a, prof. in Sibiiu 5 fl.; Dr. Ioan Mog'a medicu in Sibiiu o obligatiune a bancii „Transilvani'a“ in valóre nominala de 100 fl.; Sum'a listei 130 fl.

Prin lista nr. 115 (colectoru dl Coriolanu Bredicénu, advocatu in Lugosiu: Fabiu Rezei, adv. in Lugosiu 5 fl.; R. Hatieg, Lugosiu 2 fl.; I. Ianculescu, Lugosiu 5 fl.; I. Nedelco, adv. in Lugosiu 2 fl.; Iosif Moldovanu, invetiat. in Lugosiu 1 fl.; I. B. Popoviciu, comerc. in Lugosiu 3 fl.; C. Bredicénu, advocatu in Lugosiu 20 fl.; Sum'a listei 38 fl.

Prin lista nr. 33 (colectoru dl Michailu Cirlea, advocatu in Alb'a-Iuli'a): Michailu Cirlea, advocatu in Alb'a-Iuli'a 3 fl.; Basiliu Basiot'a, jude reg. in Alb'a-Iuli'a 2 fl.; Stefanu Cacovénu, adv. in Alb'a-Iuli'a 1 fl.; Alesandru Velicanu, adv. in Alb'a-Iuli'a 1 fl.; Ioan Cirlea, economu in Alb'a-Iuli'a 1 fl.; George Filip, advocatu in Alb'a-Iuli'a 2 fl.; Nicolau Barbu, adv. in Alb'a-Iuli'a 1 fl.; Sum'a listei 11 fl.

Prin lista nr. 83 (colectoru George Lazaru, adv. in Ving'a): George Lazaru, adv. in Ving'a 5 fl.; Sum'a listei 5 fl.

Dela Dómna Aurelia de Trapsia, Lembergu 30 fl.

G. Boieriu, mem. fund. alu „Assoc. transil.“, in Blasiu, unu biletu de depuneri alu institutului de creditu „Albin'a“ despre 20 fl. cu destinatiunea, ca acésta depunere se se fructifice pana va ajunge sum'a de 25 fl.

Prin lista nr. 1 (colectoru dl Diamandi Manole, comerciantu in Brasiovu): Diamandi Manole 50 fl.; Sum'a listei 50 fl.

Prin lista nr. 77 (colectoru d-nulu Ioanu Tipeiu, protopopu in Sebesiu): Ioan Tipeiu, protopopu in Sebesiu 5 fl.; Nicolae Lazaru, preotu in Sebesiu 1 fl.; Ioan I. Tipeiu, comerciantu in Bacau 1 fl.; Zulnia I. Tipeiu in Bacau 1 fl.; Sum'a listei 8 fl.

Prin lista nr. 95 (colectoru d-nulu Paulu Rotariu, adv. si redac. in Timisióra): Dnii: Emanuilu Ungurianu, adv. in Timisióra 20 fl.; G. Traila, parochu in Timisióra 1 fl.; Teodoru Sandu, capitan in pens. in Timisióra 1 fl.; Trifanu Gaitiu, not. cerc. in Timisióra 2 fl.; Ioan V. Barcianu in Timisióra 1 fl.; George Vlassa, capit. c. r. in pens. in Timisióra 5 fl.; Timoteiu Achimescu, capit. c. r. in Timisióra 5 fl.; George Horvath, in Timisióra 1 fl.; Iulia Rotariu 2 fl.; Paulu Rotariu, advocatu in Timisióra 1 fl.; Sum'a listei 39 fl.

Prin lista nr. 60 (colectoru dl N. Fekete Negrutiu in Gherl'a): D-ra Ana B. Popu in Gherl'a 25 fl.; Stefanu Biltiu, canonicu in Gherl'a 1 fl.; Michailu Sierbanu, can. in Gherl'a 1 fl.; Demetriu Coroianu, can. in Gherl'a 1 fl.; Vasiliu Pop, canonicu in Gherl'a 20 fl.; Gregoriu Stetiu, adv. in Gherl'a 10 fl.; Dr. Iosifu Popu, subjude reg. 50 cr.; G. Pasca, profesoru sem. in Gherl'a 50 cr.; Eusebiu Cártime, prof. sem. in Gherl'a 1 fl.; Dr. Ioan Popu, prof. gimn. in Gherl'a 1 fl.; Dr. Iuliu Simon, prof. in Gherl'a 1 fl.; Vas. Greg. Borgovanu, prof. prim-prepand. in Gherl'a 5 fl.; Vas. Sueiu, prof. prepand. in Gherl'a 1 fl.; Ioanu Georgiu, spiritualu semin. in Gherl'a 1 fl.; Teodoru Lupu, tutoru orf. cerc. in Gherl'a 1 fl.; Ioanu Dalianu, sief-tipografu in Gherl'a 1 fl.; N. Fekete Negrutiu, redactoru in Gherl'a 100 fl.; Sum'a listei 172 fl.

Prin lista nr. 69 (colectóra domnisióra Dragin'a Mera in Siria): Luis'a Sid'a in Siria 3 fl.; Cornelia Zsiros in Siri'a 50 cr.; Veturi'a Zsiros in Siri'a 50 cr.; Regin'a Hotoranu 1 fl.; Dragin'a Mera in Siri'a 1 fl.; Sum'a listei 6 fl.

Prin lista nr. 163 (colectoru dl Ioan A. Bene, parochu in Pianulu-de-josu): valórea mai multoru contribuenti din Pianulu-de-josu in bucate vëndute in sum'a din 14 fl. v. a. Sum'a listei 14 fl.

Dela dl Mateiu Bârsanu din Caposvaru, capitanu c. r. in regimentulu nr. 52: 5 fl.;

Prin lista nr. 118 (colectoru dl Dr. Pompiliu de Lemeny, advocatu in Panciov'a: 5 fl.; Ioan de Lemeny adv. si proprietariu in Tomasovatiu 5 fl.; Sum'a listei 10 fl.;

Prin lista nr. 134 (colectoru dl George Craciunescu protopopu in Belintiu): Dómna Ecaterin'a Craciunescu protopopésa in Belintiu 2 fl.; Georgiu Craciunescu, protopopu in Belintiu 3 fl.; Sum'a listei 5 fl.

Dela Escel. Sa in. preasant. domnu Ioanu Vancea de Butésa, Archiepiscopu si mitropolitu gr. catolicu de Alb'a-Iuli'a in Blasiu 300 fl. v. a.

Prin lista nr. 239 (colectoru dl Ludovicu Csato, advocatu in Blasiu): Constantinu Papfalvi, canonicu in Blasiu 20 fl.; Ioane Fekete, canonicu 5 fl.; Antoniu Vesteménu canonicu 5 fl.; Stefanu Manfi, canonicu 3 fl.; Dr. I. Ratiu, canonicu 6 fl.; Leontinu Leonteanu canonicu 2 fl.; I. M. Moldovanu, canonicu 1 obligatiune a bancei „Transilvani'a“ din Sibiiu in valóre mobila de 100 fl.; Ioanu Germanu, profesoru 1 fl.; Simeonu Micu, profesoru 5 fl.; Nicolau Popescu, profesoru 1 fl.; Dr. Victoru Smigelsky, profesoru 1 fl.; Ioanu Orgal, vice-rectoru 1 fl.; Petru Gram'a 2 fl.; Dr. Alexandru Gram'a, rect. sem. 2 fl.; A. Blasianu

preotu 2 fl.; C. Munteanu, profesoru 1 fl.; Simeonu Popu Mateiu, secretariu metropolitanu 3 fl.; A. P. Florianu, profesoru 2 fl.; Iosifu Hossu, profesoru 1 fl.; Georgiu Vancea, profesoru 2 fl.; Maria Tipografu 1 fl.; Basiliu Turcu, negutiatoru 1 fl.; Ludovicu Csato, advocatu 1 fl.; Vasiliu Oltenu, advocatu 1 fl.; toti din Blasiu. Sum'a listei 74 fl.; si o obligatiune de 100 fl.

Prin lista nr. 64 (colectoru dl Teodoru Vrajmasiu in Borgo-Prundu): Simeonu Popu, geometru in Nasaudu 1 fl.; Teodoru Vrajmasiu, preotu in Borgo-Prundu 1 fl.; Dr. N. Hanganutz, medicu in B.-Prundu 1 fl.; Simeonu Mond'a, protopopu in B.-Bistriti'a 1 fl.; Eliseu I. Danu, invet. in B.-Prundu 1 fl.; Pavelu Besia, preotu in B.-Prundu 1 fl.; A. Hangiu, locot. in Bistriti'a 1 fl.; A. Candale, preotu in Bistritia 1 fl.; V. Bogdanu, negutiatoriu in B.-Prundu 1 fl.; Il. Bosga, invetiatoriu in B.-Prundu 1 fl.; Iacobu Onea, invetiatoriu dirig. in B.-Prundu 1 fl.; Mafteiu Strimbu, notariu in B.-Bistriti'a 1 fl.; Iacobu Russu, preotu in B.-Muresieni 1 fl.; Maximu Velicanu, primariu in B.-Muresieni 50 cr.; Stefanu Ciorb'a, primariu in B.-Tih'a 50 cr.; Danila Muresianu, invetiatoriu in B.-Tih'a 50 cr.; Moise Popu, parochu in B.-Tih'a 1 fl.; Dionisiu Istrate, invetiatoriu in B.-Muresieni 50 cr.; Ioanu Saretanu, invetiatoriu in B.-Suseni 50 cr.; Stefanu I. Vrasmasiu, invetiat. in B.-Prundu 1 fl.; Ioanu Buzdugu, parochu in B.-Ioseni 1 fl.; Nicolae Parasc'a, notariu in B.-Ioseni 50 cr.; Simeonu Pahone, invetiatoriu in B.-Ioseni 50 cr.; Leonu Buzdugu, preotu in B.-Ioseni 50 cr.; Teofilu Vladu, cassariu comunalu in B.-Prundu 50 cr.; Severu Orbanu, parochu in Cosin'a 1 fl.; Danila Purceille, primariu in B.-Prundu 50 cr.; George Vintila, supraforestieriu in B.-Prundu 1 fl.; Ioanu Triffu 1 fl.; Hersch Gärstel, negutiatoriu in Bucovin'a 1 fl.; sum'a listei 25 fl.

Diletanti teatrali din Sibiiu: Minerv'a Herbay Aureli'a Mihu, Elena Rusu, Victoru Em. Tordosianu, Isaia Pop'a, Pavelu Oprisia, Virgilu Onitiu, Cornelu G. Aiser, Vasile Gamulea, daruiescu venitulu curatu dela representati'a data in Sibiiu in 12/24 Ianuarie 1886 in favorea scoliei superioare de fetitie in sum'a de 120 fl. 3 cr.

Prin lista nr. 75 (colectoru dl Liviu de Lemeny, pretoru in Seliste): Dnii: Dr. Nicolae Maieru, protopopu 5 fl.; Bucuru Comsia, primariu 5 fl.; Demetriu Florianu, not. 5 fl.; Ioanu Comsia et fiu, comerciantu 5 fl.; Dimitrie Romanu, comerciantu 5 fl.; Petru Tempanaru, com. 5 fl.; Dumitru Lapedatu, invetiatoriu 5 fl.; Dr. Nicolae Calefaru, medicu cerc. 3 fl.; Nicolae Sirbu, comerc. 3 fl.; Nicolae Mosora, cassariu com. 3 fl.; George Vraciu, vice-not. 3 fl.; Dumitru B. Comsi'a, comerciantu 3 fl.; Ioanu Comsi'a jun., comerciantu 3 fl.; Demetriu N. Bërza, privatier 3 fl.; Nic. Peligradu, economu 3 fl.; Stanu Vulcu, economu 3 fl.; George Mocanu, economu 2 fl.; Iordache Rosc'a Capitanu, comerc. 2 fl.; Nicolae Zintea, comerciantu 2 fl.; Ioanu Maximu, jude reg. cerc. 2 fl.; Dumitru P. Hanciu, comerciantu 2 fl.; Dumitru Rasoiu, com. 2 fl.; Nicolae Com'a, comerciantu 2 fl.; Ioanu Steflea, econ. 2 fl.; Ioanu Peligradu, economu 2 fl.; Stanu Hertia, econ. 2 fl.; Nicolae Nartea, economu 2 fl.; Lazaru Florea, adjunctu not. 1 fl.; Ioanu Stanu Banciu, comerciantu 1 fl.; Petru

Hanciu Hadjiu, comerciantu 1 fl.; Ioanu Pop'a, capelanu gr.or. 1 fl.; Stanu Steflea, econ. 1 fl.; Aronu Gogonea, invetiatoriu 1 fl.; Michaila Stoica, dir. scolariu 1 fl.; Nicolae Nemtiu, invetiatoriu 1 fl.; Ioanu Em. Prodanu, invetiatoriu 1 fl.; Bucuru Com'a econom 1 fl.; Dumitru Blotiu, comerciantu 1 fl.; Nicolae Popa, economu 1 fl.; si Demetriu P. Hertia, fauru 1 fl.; — Toti din Seliste.

Stefanu Milea, notariu com. 5 fl.; Simeonu Radenu, economu 5 fl.; Ioan Iosofu, preotu gr. or. 2 fl.; Petru Iuga, preotu gr.-or. 2 fl.; George Bratu, primariu com. 1 fl.; George Nanu, economu si cassariu 1 fl.; Demetriu Iosofu, inv. gr.-or. 1 fl.; Vas. Iosofu, capel. gr.-or. 1 fl.; Danielu Iosofu, economu 1 fl.; I. Prica, econ. 1 fl.; Pantilimonu Bratu 1.; Vas. Iuga 1 fl.; Constantinu Bratu, 1 fl.; Sav'a Fracea, 1 fl.; Pantilimonu Banciu 1 fl.; Iacobu Bratu 1 fl.; Pavelu Banciu, 1 fl.; Tom'a Mihaiu, 4 fl.; Avramu Ciorogariu 1 fl.; Nicolae Iuga 1 fl.; Demetriu Papa, 1 fl.; Dionisie Stroi'a 1 fl.; Ioanu Raceu 1 fl.; Dionisie Micleusiu 1 fl.; si Ilie Stanea 50 cr. Toti din Tilisca.

Avramu Acilenescu, notariu com. 5 fl.; Ioanu Tempnariu, primariu comunalu 1 fl. 40 cr.; Ilie Iosofu, capelanu invetiat. 1 fl.; Nicolau Marcu, comerciantu 1 fl.; Vasile Dragomiru, economu 60 cr.; Ioanu Lazaru, invetiat. pens. 50 cr.; Petru Stanila, economu 50 cr.; Pompiliu Predoviciu, invetiatoriu 50 cr., Nicolae Tempnariu, sen. 50 cr.; toti din Galesiu; din discu la biserica in Galesiu 1 fl.

Petru Indriesiu, not. com. 2 fl.; Constantinu Boila preotu gr.-or. 2 fl.; Dumitru Ittu, primariu com. 1 fl.; George Salomie, economu 1 fl.; Ioanu Lalu, economu 1 fl.; Mihaila Stanila sen. 1 fl.; Mihaila Stanila jun. 1 fl.; Ioanu Boila, preotu gr.-or. 50 cr.; Ioanu Ittu Dochitiu, economu 50 cr.; Ioanu Nadragu, economu 30 cr.; Nicolae Oancea, economu 30 cr.; Ilie Rehoveanu, economu 20 cr. Toti din Vale.

Ioanu Dum'a, not. com. in Orlatu 10 fl.; Simeonu Loloiu, economu in Orlatu 1 fl.; Ioanu Stroi'a Clopotielu, economu in Cacov'a 5 fl.; Stanciu Stroi'a, primariu com. in Cacov'a 1 fl.; Ioanu Bunea, not. com. in Cacov'a 1 fl.; Ioanu Ivanu, notariu cercualu in Aciliu 5 fl.; Ioanu Vulcu, economu in Aciliu 1 fl.; George Macrea, primariu com. in Sacelu 1 fl.; Nicolae Sierbu, vic.-not. cerc. in Sacelu 1 fl.; Nicolae Oan'a, primariu com. in Magu 1 fl.; Ioanu Nicolae Seroiu, economu in Sibielu 1 fl.; Ioanu Gavrila, economu in Vale 50 cr.; Liviu de Lemeny, pretoru in Seliste 5 fl.; dela cass'a de pastrare din Seliste interesele pe o luna 60 cr.; Sum'a listei 189 fl. 40 cr.

Sum'a totala 3746 fl. 43 cr. 200 fl. in obligatiuni, 20 fl. in libelu de depuneri.

Aducendu-se multiamita marinimosiloru contribuitori, ofrandele noue se potu predá dedreptulu subscrisului comitetu sau colectoriloru speciali prevedinti cu liste originale de contribuire.

Sibiiu, 5 Februaru 1886.

Comitetulu centralu alu „Asociatiunii transilvane pentru literatura romana si cultu'a poporului romanu“.

(Urmédia).